

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
helyben vagy vidékre postán:
Egy óra . . . . . 40 kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt — kr.
Félévre . . . . . 2 frt — kr.
Égész évre . . . . . 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca, (Biharmegyei
takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
sek és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ

TÁRSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos petsorért egyszer . . . 6 kr.
Háromszor és többször . . . . . 4 kr.
Nyíltér 4 hasábos petsorért . . . 20 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés és
nyíltérért . . . . . 30 kr.
Reklamok soronként . . . . . 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Táviratok.

Andreánszky Gábor b. a kór-
házban.

Budapest, decz. 1. (A „H. É.” ered. táv.)
A Perczel-Andreánszky-párba sebesültje, Andreánszky Gábor b. a „Vörös-kereszt-kórházban” pihenő ki legutolsó közbeszólását. Sebe, melyet Perczeltől a fejére kapott, jókora nagyságu és komolyabb jellegű. Az orvosok bevarrták azonnal s javasolták, hogy a lehető leggyorsabb orvosi kezelés végett az „Erzsébet-kórházba” menjen, mert így a legkönnyebben veheti elejét a bekövetkező komplikációknak. Andreánszky a kórházban elég jól érzi magát. Látogatói sűrűen akadnak pártfelei közül. Ma pl. Zsilénszky Róbert gr. is meglátogatta.

800 korona egy család és be-
törőért.

Budapest, decz. 1. (A „H. É.” ered. táv.)
Luigi Maniotti borgói születésű (Olaszország) 29 éves borügynök négy év előtt hazájában megszöktetett egy leányt, kinek pénzét elikkasztva, tőle megugrott. Fél évvel ezután Maniotti Bécsben szerepelt, a hol egy Tolnay nevű budapesti fiatal embertől hamis kártyán 860 frtot nyert el. 1893-ban Zürichben köveztetett el nagyobb betörést és akkoriban az odavaló rendőrség megtudta, hogy Magyarország felé vette útját, de nem tudták a szökevényét elcsipni. Budapesten az év elején egy szolgának világos nappal kiragadtak a kezéből egy 8000 frtot tartalmazó táskát, de a tolvajt el nem foghatták. A szolga leírása teljesen Maniotti Luigire illik, a ki több városban hasonló módon rabolt. Ma vasárnap a fővárosi rendőrség táviratot kapott az innsbrucki törvényszéktől, hogy az annyira keresett Maniotti Magyarországon tartózkodik. A rendőrség ezért az összes magyar hatóságokkal közölte Maniotti személyleírását, megjegyezvén, hogy a család fejére 800 korona van kitűzve. Luigi Maniotti személyleírása a következő: születés-helye: Borgó, éve 1866. 177 cm. magas, haja gesztenye barna, szeme sárga, a bal szeme felett szemölcs van.

Lepsényi ünnepése.

Budapest, decz. 1. (A „H. É.” ered. táv.)
Ismeretes dolog, hogy Lepsényi Miklós katolikus papot az általa a „Magyar Néplap” című heti röpiratban irt ezikke miatt, a melyben a koronás királyt sértette meg, hat hónapi börtönrre ítélték és el is csukták. Hétfőn decz. 2-án szabadul meg, mely alkalommal hívei ünnepélyes fogadtatást rendeznek számára a nyugati pályaudvarban, ahol Budapestre érkezik. A fogadtatást rendező bizottság felhívást bocsátott közzé.

Merénylet a czár ellen.

Lemberg, decz. 1. (A „H. É.” ered. táv.)
Kur Ledowski peslovicei jelentése szerint, híre jár annak, hogy a czár ellen tegnapelőtt merényletet intéztek, amely azonban nem sikerült. A czár felső kabátját a czombnál átlőtték. Tizenöt embert letartóztattak.

Réthy Laura magyar művésznő.

Budapest, decz. 1. (A „H. É.” ered. táv.)
Réthy Lauráról több lap azt írta, hogy megváltik a magyar színpadtól és Reichsberg néven német énekesnő lesz. A művésznő, a ki most a szegedi színház kedvelt primadonnája, méltatlankodással jelenti ki, hogy neki soha sem volt és nem is lesz Reichsberg a neve és eszébe sem jutott a magyar színpadtól és a magyar névtől megválnia.

Amerikai párba.

Budapest, decz. 1. (A „H. É.” ered. táv.)
Két fiatal magánhivatalnok Antalík Ede és Takáts Sándor, két hónap óta egy előkelő polgári család-

hoz jártak fel. A családnak két leánya volt; a sors ugy hozta magával, hogy a két fiatal ember a kisebbik leányba lett szerelmes. A lányka nem akart választani köztük. Mivel vivni nem tudott egyikük sem, sorsot húztak, hogy melyikük haljon meg. Takáts húzta a fekete golyót. Tegnap éjjel felakasztotta magát, de idejekorán levágták, úgy hogy életben maradt. Az asztalon levelet hagyott, a melyben elmondja öngyilkosságá kiérletének okát.

Török papirpénz.

Konstantinápoly, dec. 1. (A „H. É.” ered. táv.)
A hir, hogy a kormány papíros pénz kibocsátását tervezi pénzügyi és kereskedelmi körökben általános megdöbbenést keltett. Még élénk emlékezetben van ugyanis a nagy közgazdasági válság, melyet a papirpénz kibocsátása 1854-ben és később 1866-ban okozott. A kik elfogulatlanul ítélik meg a helyzetet, a papirpénz kibocsátását a mostani körülmények közt a legnagyobb kalamitásnak mondják, mely az ozmán birodalmat érthetné.

Méregkeverő asszonyok.

Hódmezővásárhely, decz. 1. (A „H. É.” ered. táv.)
Póka rendőrkapitány a méregkeverőnek nyomozása során a gyermek-sikkasztás esetének egész sorozatára jött rá. Így letartóztatnak valami Kleinbart nevű asszonyt, a kinek házában több corpus delictum találtak.

Zsótér Juliánna ügyében, a kit a héten tartóztattak le, fordulat állott be. A lelketlen asszony vadházasságban élt egy munkásemberrel; ennek a viszonynak eredményét, egy kis leánykát agyonkinozta, hogy megszabaduljon tőle. Ütötte, verte a szerencsétlen teremtést, míg aztán november hó 24-ikén egy csapó-fával agyonszajtozta. A gyermek koponyája széthasadt és agyveleje kiloocsant. A bonczolásnál konstatálták a gyilkosságot.

A mult szombaton a rendőrség nyílt vásár idején a piacon két leányt tartóztatott le. A két leány, Csontos Juli és Gyarmati Juli mérget árult. — A Tiszából egy zsákba kötött hat éves leányka holttestét fogták ki. A gyermek Zsádányi Rózi nevű leányé, a ki bevallotta, hogy maga dobta vízbe a gyermeket.

HIREK.

Diszes esküvő.

Az általános tisztelet és szeretet impozáns jelenék lehet nevezni azt a nagy érdeklődést, mely tegnap délután két nagyvárad előkelő polgár-család örömnünnepén, dr. Adorján Ármin ügyvéd és bájos araja: Aufricht Irén kisasszony egybekelése alkalmából megnyilatkozott.

Az örömszülők lakásán, az anyakönyvvezetői hivatalban, a Czion-templomban az előkelő násznépén kívül ott lehetett látni a város intelligens közönségének nagy részét.

Az Auspitz-család feje ünnepel, hogy maradnának akkor távol az egykori hálás tanítványok; az Aufricht-családot öröm érte, hogy ne vennének abban részt a jóbarátok?

Dr. Adorján Ármin, a kitűnő hírlapíró, a jőnevű ügyvéd, a legfigyelmesebb fiatal ember vezető oltár elé bájos aráját, hogy ne jelennék meg ekkor tisztelegni az a nagy közönség, amelynek szolgálatában mint hírlapíró annyi éven át munkálkodott sikerrel.

A diszes násznép kíséretében a jegyesek először az anyakönyvvezetői hivatalban jelentek meg és dr. Grósz Menyhért, Popper Lipót tanuk jelenlétében megkötötték a polgári házasságot.

Azután fél négy órakor hosszú kocsisoró kísérvé a már zsufolásig megtelt Czion-templomba érkezett az új házaspár, hogy átvegye az Ur szolgálja kezéből az egyházi áldást.

Nyoszólyópárok voltak: Adorján Emil — Aufricht Ilona; dr. Fodor Gyula — Áron Paula; Áron Jenő — Áron Irén; Mark Gábor — Auspitz Rózsika; dr. Kiss Gyula — Kopperl Gabriella; Aufricht Vilmos — Auspitz Malvin; Aufricht Lajos — Schossberger Gizella; Popper Árpád — Weinberger Irén; Popper Ákos — Krausz Ilona (Szeged); Weinberger Lajos — Aufricht Rózsika; Nuszbaum Gyula — Aufricht Erzi; Grósz Ernő — Aufricht Klárka; Aufricht Sándor — Aczél Ferike; Aufricht Ede — Aufricht Emma.

Násznapyok az örömszülők: Auspitz Adolf és neje; Aufricht Mór és neje.

A szokásos szertartás után dr. Kecskeméti Lipót főrabbi rövid, de szép beszéddel az áldás szentségét hangsúlyozva, megáldotta a házaseleket, akik alig győzték fogadni a sok üdvözlöt, a melylyel a diszes sorfalat képező közönség halmozta el őket, midőn a templomból távoztak.

A »Fekete-Sas« nagytermében volt a lakoma, melyen szintén nagyszámu, előkelő társaság jelent meg és itt is egymást érték a távirati uton és levélben érkezett üdvözlötök.

K. Nagy Sándor mint a „Szigligeti társaság” főtitkára, Halász Lajos segédszerkesztő a »Szabadság« nevűben csinos beszédben tolmácsolták jókívánataikat, melyekhez mi is szívesen csatoljuk a magunkét, a mi illusztris munkatársunk örömnünnepé alkalmából.

A »Gyermekbarát« ülése.

A »Gyermekbarát«-egyesület vasárnap déli előtt választmányi ülést tartott.

Ritók Zsigmond elnöke alatt jelen voltak:

Ritók Zsigmondné, Bognár Sándorné, ifj. Schvarcz Ábrahámné, Berger Dánielné, Rechtené-Bauer Zsófia, özv. Fejérené-Nagy Gizella urnók; dr. Berkovits Ferencz alelnök, Hegyesi Márton, Farkas Izidor, Hegedüs Géza, Réz Mihály, Eszenyi Sándor, Löblé Henrik, Vinkler Lajos, Beczka Lajos és N. Justh Sándor.

A mult évi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után felolvasták a közgyűlés elé terjesztendő évi jelentést és a pénztári számadást.

Miután a megtartani szándékolt közgyűlésen a tagok nem jelentek meg határozatképes számban, a közgyűlést december 15-ére halasztották el.

Elnök az ülés végén bejelentette, hogy a mult ülés alkalmával szóba hozott tanczestélyt az egyesület meg fogja tartani, de a határidőre nézve még nem történt intézkedés.

* **Megfelelő orvoslás.** A nagybárod körorvosi állásra tudvalevőleg dr. Lung Anathást választották meg. A választás ellen dr. Braun Ármin, az egyik pályázó alaki hibák miatt felelőbe adott be az alispáni hivatalhoz.

* **A hivatalos lapból.** Nagyvárad Baranya Imre pozsonyi 13. honvéd-gyalogezredbeli alezredes ő Felsége a beszercebányai 16. számú honvéd-gyalogezred parancsnokává nevezte ki. — Benesik Sándor, nagyvárad 4. honvéd-gyalogezredbeli tart. hadnagyot a szolgálati, illetőleg a védkötelezettség teljesítése után viselt tiszt rangfokozatának megtartása nélkül ő Felsége — saját kérelmére — a honvédség kötelékéből elbocsátotta.

* **Dohánybevallás.** A m. kir. dohányjövődéki központi igazgatóság által az 1895. évi dohánytermés beszállítására kitűzött határidőkről al-

kalomszerűnek látjuk a biharmegyei termelőkét érdeklő kivonatot közölni. Ezek szerint az aradi beváltóhivatal 1895. decz. 2-től 1896. febr. 13-ig; a csabai 1895. december 9-től 1896. február 21-ig; a debreczeni 1895. december 9-től 1896. febr. 15-ig; a nagy-létei 1895. decz. 9-től 1896. január 31-ig; az érmihályfalvai 1895. december 9-től 1896. január 23-ig; a nyiregyházi 1895. december 2-től 1896. febr. 6-ig eszközli a beváltásokat.

* Nagy ékszerlopás. Hasonló eset már több ízben fordult elő Nagyváradon. Ezuttal is ékszerekre utazott a tolvaj; ezuttal sem lehet mást gyanúsítani, mint a cselédet, mert kivüle nem igen tudott más idegen az ékszerekről. Fülep Sárít, a Brüder Jenő cselédjét már le is tartóztatta a rendőrség, de ezuttal is csak annyi az eredmény, hogy a gyanúsított tagad. Az ellopott ékszerek több száz forint értéket képviselnek. Eltűnt két arany óra, egy hosszú arany nyaklánc, három brilliánt gyűrű, egy brilliánt köves melltű.

* Arany árkelet-pótlék. A m. kir. pénzügyminiszter a folyó évi november 19-én 84385. szám alatt kelt rendeletével a vámmilletékek ezüsten történő fizetésénél vagy biztosításánál az 1895. december hóra az arany árkelet pótlékot husz (20) százalékban állapította meg.

* Ki lesz a községi bíró helyettese? Azt bajos volna előre megmondani, mert a választás mindig kétséges. A Révai Mór elhalálása folytán megüresedett első osztályu fogalmazói állásra, mely tudvalevőleg a községi bírói helyettesi ügykörrel van összekötve, és melyre a pályázatot a törvényhatósági bizottság már meghirdette, több pályáztnak a városi tisztviselők közül. Hallomás szerint Sztarill János, Szőke József, Szücs Dezső II. osztályu fogalmazók és Molnár János napidíjas nyújtották be kérvényeiket. Az esetleg megüresedő II. osztályu fogalmazói állásra pedig Molnár János és Hajduska Árpád, a városi katonai ügyosztálynál alkalmazottak pályáznak.

* Gyász. Bakacs Elek ev. ref. tanító — mint geszti levelezőnk írja — hosszas szenvedés után 56 éves korában jobb létre szenderült. A köztestületben állott férfitu temetésén jelen volt az egész község és a templomban Szabó József lelkész emelkedett hangu gyászbeszédet mondott a derék tanító koporsója felett. A sírnál Kapéri Károly nagyszalontai tanító bucsuzott el a szeretett kollegától.

A „HÉTFŐI ÉRTESSÍTŐ” TÁRCZAJA.

Kinek van igaza?

— A „Hétfői Értesítő” eredeti tárczaja —
Írta: Dr. Várnai Ferencz.

Delután hat óra felé járt az idő, midőn a kis mezőváros vendéglőjébe megérkeztem. Üres volt a nagy udvar, nem jött elém senki s így magam indultam a vendéglős keresésére. Seholy lélek. Arra felé tartottam tehát, ahonnan zenezőt hallottam. A nagy teremben csak egy ember ült asztala mellett, körülötte a banda húzta. Nem törődött velem senki s így kénytelen voltam egy cigányt megszólítani.

— Hol a vendéglős?

— Ahun la! — felelt egy vén legény s fejével oda intett a magányosan ülő ember felé.

Megszólítottam tehát azt.

— Kapok szobát éjszakára?

Egykedvűen rám nézett vizsinű szemével s mintha terhére esett volna a szó, mondá:

— Kap. Van itt elég.

Aztán rákönyökölt az asztalra, két tenyerébe hajtá fejét s úgy bámult maga elé. A cigány meg csak húzta a szomoru, mélabus nótát, meg sem kellett rendelni, hogy melyiket, diktálta az a kétségbeesett, bánatos arcz.

Leültem egy asztalhoz s minthogy egyebet nera tehettem ugysem, hallgattam a zenét.

Sajátságos volt a helyzet. Mikor a vendéglős maga huzatja, fényes nappal!

Ugy ült ott, mint ha oda lett volna szegezve. Csak olykor-olykor mozdult meg, mikor a poharat ajkaihoz emelé, vagy mikor végigsimítá homlokát. Apró, kis vézna ember volt; gesztenyeszínű haja szemébe lógott le, arcza halvány volt, ritkás, szőke

* A kakukos óra története. H... Istvánné tegnap delután bepanaszolta a fiát, mert lakásából erővel elvitte a kakukos óráját.

A rendőri iztos megszánta a siránkozó anyókat és soron kívül maga elé idézte a hálátlan, erőszakos fiut.

Csakhamar meg is jelent a vádlott. Beismerésben volt. Elmondta, hogy ő iparos ember, akinek korán kell ébredni és a kakukoszó nélkül erre képtelen.

— Igen ám, de az a kakukoszó nem önt illeti, mert az óra az édes anyjéé.

— Engedelmet kérek — vágott vissza a fiu — a felett lehetne még disputálni, de nem teszem; nekem az órára szükségem van, vissza nem adom, mert az enyém a zálogházban van.

* Az első áldás. A »Gyermekbarát« ma adja az első ebédet a védőszárnyai alá fogadott szegény gyermekeknek. Velenczén 40 s Ujvároson szintén 40 gyermek ül asztal mellé. Azt hisszük, hogy ezen hír konstatálásához felesleges dicsőítő sorokat fűzni.

* A lopások vasárnapja. Joggal adhatjuk ezt a címet a tegnapi rendőri krónikának, mert a más helyen említett nagy ékszerlopáson kívül még négy lopás történt tegnap. Goldstein Bernát panasza szerint a 14 éves Szilágyi Mari egy arany fülbevalót: Korreisch Sándor czirkuszbeli bohóc kárára Dömös Lajos szármagondozó két gyűrűt, órát és lánczot lopott. A tetteseket letartóztatták. Zimmernán Gyula kávéházi vendég kárára a Lloyd kávéházban ismeretlen tettes egy kabátot, és Miron Illés ugyanazon kávéház hetesének boszuságára szintén ismeretlen tettes zárt ládjából összes ruhaneműt emelte el. Utóbbi esetben az az érdekes, hogy a láda fenekén volt Miron takarékpénztári könyvecskéje is és azt nem vette észre a tolvaj.

* A szilvafa halottja. Hetvenöt esztendő elég egy embernek, különösen ha elveszti a fogait, ha meggyengül a keze, lába és a dologra képtelen. Mert mit ér az élet, ha már nem tud élvezetet nyújtani; csak kapkodunk utána, mit a fuldokló a levegő után. Kinos vergődés, melynél sokkal kevesebb a halál. Így gondolta ezt el az öreg 75 éves Nagy György uram Nagy-Szalontán, ahol — mint levelezőnk írja — vasárnap virradóra a kert aljában egy szilvafára felakasztotta magát. A rendőri hullaszemlélet Csánády Jenő szolgabíró és dr. Grósz Ignác jávárosorvos eszközölték.

* Az iskolákat megnyitották. A kis gyermekek boszuságára és a szülők örömeire mai

napon megnyílnak az összes iskolák. A közegészségügyi bizottság azon jelentése alapján, hogy a vörheny és difteritisz betegségek elvesztették járványos jellegüket, a polgármesteri hivatal az összes iskolákra és óvodákra nézve megszüntette a zárlatot.

* Nem volt lámpa. A »Hétfői Értesítő« után a napi lapok is foglalkoztak azzal a borzasztó tűzhalállal, melyet egy Hoffmann nevű munkás szenvedett a mezőtelegi olajgyárban. A gyár igazgatósága lapunkat is felkérte annak kijelentésére, hogy a műhelyekben lámpákat abszolúte nem használnak, tehát a szerencsétlenség más módon keletkezhetett és hogy az illető munkás csak egyik barátjának megbízásából foglalatoskodott a gyárban, midőn vele az ismert katasztrófa történt.

* Vidéki előfizetőinket tisztelettel kérjük, sziveskedjenek az előfizetési díjakat beküldeni, mert ellenkező esetben a lap további expedálását beszüntetjük.

Modern emberkinzás.

Nagyvárad, decz. 1.

Nem akarunk pedagógiai értekezést írni; a tulajdonképeni nevelésről ezuttal hallgatunk, csupán az iskolai tanítási rendszer és tananyag ellen emeljük fel szavunkat.

Távol áll tőlünk, hogy azon elismerésméltó buzgalmat támadjuk meg, melyet úgy a tanítói, mint a tanári kar részéről alkalmunk van tapasztalni, de nem hagyhatjuk szó nélkül azt a modern emberkinzást, amelyet a „haladás és felvilágosodás“ századában élő társadalom visz végbe apró csemetéivel.

Tessék csak megfigyelni azokat a kis fiukat, kis leányokat, akik különösen télen a kora reggeli órákban ugyszólván futnak az iskolába; tessék csak megfigyelni őket. Némelyik súlyosabb könyvesomót visz magával a tanórákra, mint ő maga.

Azoknak a vézna, beteges gyermekeknek már 13—14 éves korunkban olyan sok és olyan nagy tananyagot kell megemészteniök, minővel egy tized előtt 17—18 éves gyermekek is alig tudtak megbirkózni

megfeketedett a vérem, hogy a jót kiszorította belőlem a rossz s hogy ezentul már csak gyűlölni tudok.

Mindjobban belétűzelte magát a dühbe.

Csontos ökleivel verdesni kezdte az asztalt s szinte kiabált.

— Nem, nem türöm tovább! Ma végezek. Lelkére tértem azt a tenger keserűséget, amit én érezek s szemébe vágom a gyalázatot, mit fejemre hozott és kidobom az országotra, ki, még ma, még most, ha haza jön!

Ezek után ott hagyott, visszatántorgott asztalához s újra ivott.

— Huzzad Gyula, de ne a szomorujából, vigat, a legeslegvigabbat! Én vagyok az ur a háznál!

A hangulat megváltozott. A duhaj nóták vigan követték egymást.

Kivülről hangos beszélgetést hallottam. A zene egyre szólott. Majd feltárult az ajtó s a küszöbön egy delli természetű, formás, szép asszony állott meg. Nem vették észre.

— Gábor, mi történik itt? — kérdé, vagy inkább kiáltá erélyes hangon.

A cigányok tovább húzták. Megmondta Gábor, hogy mátol kezdve ő az ur ennél a háznál.

Az asszony nagyot dobbantott s úgy kiáltott: — Csend legyen! Azonnal kotródjatok!

Aztán csendesen, méltóságteljes léptekkel oda ment az urához s megvetően mondá neki, miközben büszkén végigmérete:

— Ha még egyszer így talállak, nem élünk együtt. Megértted?

A vendéglős ijedten vállai közé húzta fejét, az oroszánból utálatos patkány lett s bambán felbámult az asszonyra s úgy hebegte:

— Nem tehetek róla. Én nem vagyok oka. A cigányok ugrattak be.

bajusza eltakará ajkait, keskeny vállairól mintha lehullott volna a ruha, midőn sovány karjait az asztalra tette, nagyot koppant, mint mikor a csont a kőhöz ütődik...

Egy szót sem lehetett hallani. A cigány csak húzta, a vendéglős meg ivott. Egyszerre felállott, hirtelen fölkapott egy poharat s dühösen a földhöz csapta, hogy darabokra tört. Aztán odaborult a primás nyakába s keservesen, hangosan sirt mint egy gyerek, kit először vernek meg...

— Ugy-e, hogy nem érdemeltem meg, Gyula, ugy-e hogy jó ember voltam mindig, te tudod jól Gyula! — mondá el-elcsukló hangon, míg szeméből sűrűn hullottak könnyei.

A cigány gyöngéden simogatta fejét mint egy nagy betegnek és vigasztalni kezdte:

— Ugy van, igaz, Gábor ur. De hát jóra fordul még minden.

A vendéglős felütötte fejét. Gondolkozott. Aztán keserű mosoly vonult el ajkain, kétkedőn rázta fejét s bizonytalan léptekkel odajött hozzám.

— Uram, — kezdé, ha az embert a felesége megcsalja, jóra fordulhat minden? Én ugy tudom, soha. A ki az urát megcsalja, azért teszi, mert nem szereti, akkor ugyan mi fordulhatna jóra?

Elhallgatott s oda fordult a cigányhoz.

Leült asztalomhoz, rákönyökölt s a nélkül, hogy feleltem vagy kérdeztem volna, tovább beszélt:

— Vége mindennek, uram. Megcsalt az asszony. Észrevettem. S nem is tagadta. Most is oda van a szőlőben, sétálni a szeretőjével. Tudom jól. Pedig hogy szerettem, hogy dédelgettem! Ugy nem fogja őt szeretni az a másik soha! Akaratomnak, tetteimnek, munkámnak, minden törekvésemnek végczélja ő volt. Ő érteke mindent, ő nélküle semmit... Tegnap óta aztán tudom, hogy semmi, senki vagyok az ő szemében... De érzem, hogy

Ma már annyira kifejlesztették, különösen a középiskolák tananyagát, hogy az érettségi bizonyítvánnyal egyidejűleg a szegény, elcsigázott gyermekek a testi teljes éretlenséget viszik haza a családi fészekbe.

És a mi humánus, jószívű századvégi társadalmunk, hogy örül azoknak a jeles osztályzatoknak, amelyekhez gyermekei véres verejtékkel és véráldozattal jutottak.

Az igaz, hogy az „érett férfiú” folytonosan főfájásról panaszkodik, étvágyát elvesztette, de az mellékes, majd megerősödik, ha ügyvéd orvos, vagy nem tudom én, miféle nagy ember lesz belőle és Fortuna asszony is ráveti majd a szemét.

És ha ezen verálódzatok árán gyermekeink legalább alapos tudással, készséggel kerülnek ki a tudomány csarnokából, de határozottan merjük állítani, hogy még a jelesen érett fiatalok közül is kevés tud németül, latinul, vagy görögül, a reális tudományokkal meg körülbelül úgy vannak a gyengébbek, mint az egyszeri katonák a kávéval.

Nem nagyítás ez; szomorú való. És miért van így?

Egyszerűen azért, mert ma az iskolákban nem tanítanak, csak előadnak és feladnak. A tanítónak, vagy tanárnak fizikai ideje sincs arra, hogy a miniszter által előírt nagy tananyag feldolgozása mellett egyik vagy másik gyermekkel törődjék.

Az ellenőrzés és tanítás kötelessége a szülőkre vár és jaj annak a gyermeknek, akinek szülei tanítót nem tarthatnak, vagy ők maguk nem képesek gyermekeiket a tudományok elemeibe bevezetni.

Az ilyen gyermek, ha csak nem valami lángész, felküzdídi ugyan magát egy bizonyos fokig, de azután menekülni kénytelen oda, ahol kedv nélkül, reményeiben csalatkozva néz már előre megunt új pályája elé.

Nem akarunk szemelvényeket közölni azokból a tankönyvekből, amelyeket ma használnak gyermekeink, csak röviden rá-

mutatunk például az első gimnázisták kezébe adott földrajzra.

Nézzétek át jó szülők és itéljétek: gyermekeknek, az elemi osztályból, a játéktérrekről gimnáziumba került apróságoknak való stílus az; olyan apróságoknak való tankönyv-e az?

Fogadni mernénk, hogy egy nézetlen lesztek Nagyvárad legnagyobb és legnemesebb szívi diszpolgárával; az áldott lelkű Nogáll püspökkel, akiről nemrég a következő érdekes epizódot hallottam.

Az ő intézetében az a szokás, hogy amelyik diák szekundával megy haza, nem kap ebédet.

Egy napon az első osztálybeliek mind elmaradtak az asztaltól. Szégyelték is, siránkoztak is a dolgon. A jó szívi öreg, a nemes főpap sehogysem tudta megérteni azt a hihetetlen látszó véletlent, hogy a jól tanuló gyermekek egy napon mind szekundát kaptak volna.

Vizsgálatot tartott és kikérdezte a pityergő apróságokat. Mindegyik a „földrajz”-ról panaszkodott. Nogáll püspök elkérte a tankönyvet, lapozgatni kezdte és a fejét csóválva megeztirógatta az apró gyermekeket.

— Rögtön adjatok nekik enni! Majd beszélék én az igazgató urral; hiszen ebből még én is szekundára felelnék. És beszélt is — de hiába, a miniszter ezt a tankönyvet írja elő és a mi gyermekeink most is csak ezen a fellengős modorban irt földrajzon emésztik magukat.

Nagyon csalódik, aki azt hiszi, hogy másképp állunk a többi tankönyvekkel.

Wlassics közoktatásügyi miniszter olyan ember, aki nem irtózik az újításoktól; figyelmébe ajánljuk a tanárok által is bevallott és elismert eme mizériákat.

Nézzesse át azokat a tankönyveket és siessen segítségére azoknak a tulterhelt apróságoknak.

Hajdan a gyermekek sokkal kevesebb könyvből sokkal többet tanultak és sokkal alaposabban kerültek ki a középiskolákból; az igaz, hogy akkor még nem volt ilyen

nagy a haladás és felvilágosodás és nem voltak 20—22 éves doktorok és tizenhét éves „érett emberek.”

De voltak testben és lélekben erős férfiak és ritkán lehetett hallani, hogy egyik vagy másik fiatal ember életuntságból, vagy más e fajta betegségéből az öngyilkossághoz folyamodott volna.

Gyermekbarát.

Széchenyi mint jós.

— Érdekes adatok. —

Ki ne hallotta volna Széchenyi István grófnak ezt a mondatát: „Magyarország nem volt, de lesz.” Ki ne tudná, hogy előre megmondotta azon katasztrófát, mely Világosnál befejezést nyert.

A nagy szellem akárhányszor bepillantott a jövőbe s olyanokat megmondott jó előre, akik mások előtt elrejtve valának.

Érdekes példa erre az is, a mit gróf Andrassy Gyulára vonatkozólag jósolt.

A „legnagyobb magyar” gyöngéd szeretettel ragaszkodott a legelső találkozásától kezdve a még igen fiatal, csaknem gyermek Andrassy Gyula grófhhoz, mert megsejtette, hogy nagy szerepet fog játszani hazája történelmében.

*

Gróf Andrassy Gyula 16 éves korában Pesten tartózkodott s itt súlyosan megbetegedett.

Szülei nem voltak a fővárosban s Széchenyi órákat töltött a beteg ágyánál. Orvosa, almási Balogh Pál, egy egész napig nem jött hozzá s Széchenyi e miatt nyugtalanodott, Erte küldött s azt mondotta neki: Ön hazájával nem tehet nagyobb jót, mintha e fiu egészségét helyre állítja.

*

1846-ban Széchenyi a Tiszaszabályozás érdekében Tisza-Dobon járt. Egy hidon átkeltek a Tiszán s Erőss szabolesi főispán azt mondta Széchenyinek, hogy nagy dicsősége lesz a grófnak ha a megkezdett munkát befejezi.

— Nem én fogom befejezni, — mondá gróf Széchenyi.

— Hát ki?

— Az a kölyök ott — válaszolt Széchenyi gróf Andrassy Gyulára mutatva.

*

1857-ben Döblingben megjósolja Széchenyi azt a fényes szerepet, mely gróf Andrassy Gyulára vár. Megmondotta a bámuló, kétkedő grófnak — ki éppen látogatásban járt nála — hogy ő fogja me-

— Jól van! — mondá az asszony s közönyösen elfordult tőle. Az pedig felpattant mint a nyíl, teljesen kijózanodva s nagy garral rárontott a cigányokra:

— Takarodtok-e tüstént? Pocsék népje! Még bajba kevernék az embert.

A cigányok röhögve szökdöstek ki; csak a primás fordult vissza:

— Ugy-e hogy jóra fordult minden. Persze, hiszen — csak a cigány csinálta a bajt!

A vendéglős asztalkendőt kapott hóna alá s nagy fűrgén oda futott hozzá, hogy mit parancsolok? hogy rögtön kész a vacsora s biztosított, hogy pompás szobát ad rendelkezésemre. Fél szemmel folyton az asszonyra sandított, hogy killesse: vajjon tetszik-e neki ügyeskedése. Ez volt most már minden vágya...

Az asszony rá sem nézett. Egy magas athléta termetű férfival beszélgetett vigan, nevetgélve s éppen azon kacagott, midőn azt mondá, hogy kár volt az urára olyan nagyon ráijeszteni, mert amint láthatja, nem olyan rossz gyerek az...

Én pedig amint az asszonyt és férjét fizikailag és erkölcsileg összemérem: azon tűnődtem, hogy közülök — kinek van igazsága?

Gondolat-szilánkok.

— A „Hétfői Értesítő” eredeti tárczája. —
Írta: Tere Fere.

A feltékenység a karkülönbség talaján terem.

*

A szenvedélyes férfi egyszerre tombolja ki magát; a szenvedélyes nő egész életén keresztül.

*

A világ többet enged meg magának velünk szemben, mint mi magunknak vele szemben.

*

A tett többet beszél, mint a mennyit a beszéd tesz.

*

A „lehetetlen” mindig lehetetlen; de a lehetséges, nem mindig lehetséges.

*

A becsület relatív fogalom: mindig csak a „másoké”; az igazság abszolút — senkié.

*

A ki életet nyert, semmit se nyert; de a ki életet vesztett, mindent vesztett.

*

A szeretetet a megszokás szüli; a szerelmet megépen az, a mi „új”.

*

A való élet akármilyen prózai — költészet a halálhoz képest...

*

Az embert a körülmények nevelik; de a szerencse vezet be az életbe.

*

A szerencse mindig mosolyog — akkor is, mikor mi sírunk; — csak hogy már másra.

*

A szép nő tudja, hogy szép; a rut — hiszi.

*

Mi többet adunk a világra, mint a világ reánk.

*

A tapasztalás megölt eszményeink védője.

*

Az erős fény jobban vakít, mint a sötétség.

*

Az emberek rabszolgái a természetnek; egymás között azonban szabadok akarnak lenni.

*

A férfi férfiasága: erény; a nő nőiessége követelmény. De míg a férfias vonás a nőnek előnyére válik, a férfit a nőies sajátosság lealázza.

*

A hazugságnak végtelen sok alakja van; az igazságnak csak egy — azért olyan ritka.

A nőkről.

— Mantegazza. —

Azokat az asszonyokat, a kiket könnyen meghódítunk, könnyen veszthetjük is el.

*

A nőnek saját jól felfogott érdekében sohasem szabad „igen“-t mondani, mielőtt legalább tizszer „nem“-et mondott.

*

Ahoz, hogy egy nő meghódítson egy férfit, nem kell több, csak az, hogy szép legyen, vagy csinos testalkattal bírjon, sőt gyakran az is elegendő, hogy: nő.

*

A szellemes asszonyok rendszeren a szép asszonyokra feltékenyek; a szép asszonyok gyakran komor-náikra is feltékenyek.

*

A ki nem érti meg egy női kézszerítés jelentőségét, az nem érdemli meg, hogy szerethetők; a nő egy kézszerítással is el tudja mondani azt, hogy: „Maradj!” vagy azt, hogy: „Menj!” Még azt is el tudja mondani vele: „Szeretlek egykor...” „Szeretlek!”... „Szeretni foglak!”

*

Asszonynak megtetszeni olyan fogalom, mely száz erényt és ezer gyöngeséget jelent.

Csinálni a kiegyezést s hogy nemsokára ő fog lenni az osztrák-magyar monarchia külügyminisztere.

Mint tudjuk, ez a jövedelése is bevált a nagy szellemnek: **Andrássy** csakugyan nagy tényező volt a kiegyezésnél és később hatalmas külügyminisztere lett az osztrák-magyar monarchiának.

A hus-árucsnokok.

Nagyvárad, decz. 1.

(Δ) A „Hétfoi Értesítő“ ma egy hete megjelent számában többek között arról hozott cikket, hogy a husvágó iparosok részére czélszerű lenne árucsnokot állítani fel, ha másért nem, már csak azért is, mivel az áruba bocsátott husok kezelése jelenleg olyan, amely igen sok kívánni valót hagy fenn. Köztisztasági s így közegészségügyi szempontból egyiránt temérdek indokot lehet felhozni azon kezelési mód ellen, amely Nagyváradon most szokásos.

Czikkiróval e tekintetben tökéletesen egyetért e sorok írója is.

Nem első eset, hogy ez iránt felszólalás történik.

Ha jól emlékszem, mintegy 7—8 éve annak, hogy **Rimánóczy Kálmán**, ez a kiválóan derék és minden tekintetben praktikus építész már szóba hozta a hus-csarnokok felállítását. Be is mutatta tervezetét egy szűkebb körű társaságnak, melyben többek között jelen volt **Sal Ferencz**, városunk polgármestere is. Akkoriban helyi lapjaink elég részletesen irtak a tervezetről, melyet igen praktikusnak találtak.

A csinos hus-csarnokok a Kispiacson lettek volna felállítva, tehát ott, ahol a husárusok most is helyet foglalnak izléstelen, a tisztaságnak, szépségzeteti követelményeknek legkevésbé sem megfelelő sátoraikkal.

Nem emlékezem rá egész bizonyosan, de aligha tévedek, ha azt írom, hogy **Rimánóczy Kálmán** ezen általa felállítandó hus-csarnokok jövedelméből 40—45 ezer forintot akart a város házi pénztára részére juttatni. Az így bejövő összeg alig 8—10 év alatt elegendő lett volna a nagyvárad régen vajudó állandó színház építésére. Arra is szánta a tervelő.

Miért maradt el a terv kivitele? Nem tudom, de sejtem. A husvágó iparosok ellenszenveztek vele s néhány szépérezékű egyén ellenezte a Kispiacz-tér elformálatását és elronditását.

Ezt a felfogást ugyan nem oszthatom akkor, a mikor a mostani kezdetleges husáru-sátrak majd egész napon keresztül ott disztelenkednek a Szt. László-téren.

Nagyvárad-város ez idő szerint ismét olyan helyzetben van, hogy kutatnia kell jövedelmi források után, máskülönben aligha tudja előteremteni azon összegeket, amelyek a városház, színház, községi iskolák emelésére multhatlanul szükségesek, hogy ne is említsük tisztviselőinek méltányosabban megállapítandó fizetését.

Ime egyik jövedelmi forrás gyanánt mintegy önként kínálkozik annak a tervnek megvalósítása, amelyet 7—8 év előtt már **Rimánóczy Kálmán** óhajtott volna megvalósítani.

Elő azzal a tervvel, beszéljük meg újra a nyilvánosság előtt. Hátha most belátják a husvágó iparosok és a tér deformációjától féltő esztetikuskok — hogy voltaképpen aligha van igazuk?

A husvágó iparosok csinos, kényelmes, esőtől, portól mentes, tisztán tartható, most vízvezetékekkel is ellátható csarnokban árulhatnák árúikat, még pedig hihetőleg olcsóbb bérfizetés mellett, mint jelenleg, mivel a sátrak ki- és behordása, a helypénz költségeitől meg lennének kimélve, a város pedig évenként 25—30 vagy még több ezer forint jövedelemre tehetne szert.

Igy kaphatunk tisztán kezelt húst — a mi egészségügyi tekintetből felette kívánatos — és teremthetünk jövedelmet a városnak.

Tessék hozzászólni.

A bankár urak.

— Példák. —

A játékszenvedély, a meggazdagodási vágy uralják manapság az értekeket.

A kötelességérzet, munka-szeretet, egyáltalában a nemesebb szenvedélyek mintha kihaló féiben lennének!

Nem csodálkozunk rajta, ha meggondoljuk, hogy napjainkban a pénz az a Mammon, amely előtt a tömeg meghajol. Rajta is van mindenki, hogy pénzt szerezzen minél többet.

Nem kérdés többé: hogyan szerezte? Csak-hogy van.

A munka nem veriteke tapad-e hozzá, vagy a kifosztottak átka? Ki törődik azzal? Aki törődik, a felett kaczag és napirendre tér az élvhajász világ, mely semmiképpen nem akar tanulni még a maga kárán sem.

A börze áldozatairól például hallunk minden nap. Budapesten a közelebbi börze-deroutban számtalan kis és nagy ember vesztette el vagyonát. Olyan egyszerűen, fel sem vevően beszélnek róluk, mintha mi sem történt volna. A kinek néhány nap előtt százezei voltak, egy óra alatt koldusbotra jutott.

S ez nemcsak a fővárosban van így, hanem a vidéken is. **To kió**, a híressé lármázott verseny-ló például ezer meg ezer embernek könnyített tárczáján a vidéken is.

Mondják — nem tudjuk igaz-e? — hogy ez a világgá kikürtölt legjobb futó **ló Nagyváradról** szintén sok ember pénzével futott el.

Hjah! A kitaró, tisztos, becsületes munka nehéz, tehát meg kell kísérteni a szerencsét. És mindig csak azt.

Vannak, akik csalogatnak a játékra. A jó bankár urak! Napjainkban a bankárok nagyon könnyen teremnek. Hogy valaki bankár legyen, nem kell ahoz semmi, legföllebb egy kis czéjgégyszés, egy megfelelő helyiség a főváros valamelyik népesebb utcáján s egy aranyos czéj, néhány fatányér, melyeken a kirakatban ott csillogjanak az aranyak, ezüstök, gyakran a bankár ur egész vagyon.

A többit tudjuk. Hirdetések, nagy hangu ígéretek tele zugják az emberek füleit. A bankár urak forgatják a mások, gyakran keservesen összekeresett pénzeit, járnak ekvipázson, élnek nagy urasan, tartanak szeretőket, míg egyszer összeroppan a bankház és vége mindennek.

Utóbbi időkben egymást érték az öngyilkos, vagy letartóztatott bankár urak, akiknek öngyilkosságát, vagy börtönbe kísérését száz meg ezer áldozat átka jajongta körül. Annyi a példa, hogy tulon-tul sok, hanem azért az emberek csak nem akarnak tanulni. Olyanok éppen, mint az ostoba gimplik, amelyek látják társaikat a lépen ragadni s magukat megfogadni, de azért ők is rá mennek mindig a lépre.

A gyors egymásutánban felmerülő példák talán meghozzák a kijózanodást az üdvös ellenhatást és lejárják magukat a zug-bankárok és belátja az ember, hogy a bankárok manipulációjától, vagy a szerencse kegyétől várni boldogulásokat nem kell föltétlenül; belátja végre, hogy a becsületes munka az, mely egész-séget, megelégedést és egy kis független jólétet biztosíthat.

Az ipartestület vívmányai.

Nagyvárad, decz. 1.

Aki nem elfogult, meg kell hogy hajoljon a nagyvárad ipartestület sikerei előtt, mert aránylag rövid fenállása alatt, két olyan épületre mutathat, melyek a jövő biztosításának hatalmas alapját képezik.

Nem akarunk ezuttal személyekkel foglalkozni és így nem is említjük, hogy kinek, vagy kiknek neveihez fűződnek eme sikerek, csak midőn az elismerésre méltó tényeket konstatáljuk, elodázhatlan kötelességünknek tartjuk az ipartestület előjárásának és általában a testület tagjainak figyelmét a következőkre irányítani.

Paloták után palotákat vásárolhat az ipartestület, elhelyezheti elaggott iparosait a legnagyobb kényelemben, alkothat kitünőbbnél kitünőbb rend-és alapszabályokat, takarékpénztárba rakhat száz-ezreket, de ez által nem mozdította elő azt, a mire tulajdonképpen az iparosnak első sorban szüksége van: a megélhetést.

Szándékosan használtuk ezt a kitélt, mert — fájdalom — Nagyváradon az iparosoknak, nagyon kevés kivétellel, nem lehet egyéb óhajtsárról ábrándozniok, mint a megélhetésről.

És miért?

Mert nincs tőkájük, nincs hitelük, vagy ha már hitelt nyitnak nekik, olyan kamatot fizetnek, hogy nem tudnak boldogulni a kölcsön vett pénzzel.

Nem akarunk mi szemrehányást tenni annak a pénzintézetnek, amely a jó hangzású **»ipar«** szót is felírta alakulásakor a lobogójára, de azt sajnos konstatálhatjuk, hogy az a pénzintézet mindenkinek hamarabb számítja le a váltóját, mint az iparosét.

És ha már nagy kérelemre meg is szánják azt az iparost, elmondhatja magában: „adtál uram esőt, de nincs benne köszönet . . . Van már pénzem, de megöl a kamatja.

Tagjainak megélhetését igyekezzék biztosítani ipartestületünk, akkor fényesebbnél fényesebb palotákat emel a közjónak: minden iparos otthonát a boldogság tanyájává varázsolja át.

De hogy? Beszélni, írni a legkönnyebb. Tanács helyett jobb a kalács, mondja a példabeszéd.

De hogyan?

Erre is megadjuk a választ, a tanácsot; a kalácsot megkeresi magának az a szorgalmas, kitartó, értelmes iparos-polgárság, mely olyan szép számban alkotta meg a budapesti után első helyen említhető nagyvárad ipartestületet.

Egyszerű számítás; egyszerű tanács. Alakítsák meg a takaré- és hitelszövetkezetet aképen, hogy minden iparos-hetenként 10 krt fizessen be a megnyitandó közpénztárba. Ez olyan csekélység, amit szívesen tesz és tehet meg akármely szegény iparos, különösen akkor, ha az alábbi számítást neki értésére adják, és kitanítják, hogy pénze sem veszett el, de megtakarítva kezeltetik.

Csak 1600 iparost vegyünk fel az előirányzatba, befolya e szerint hetenkint 160 — évenként 8320 forint és ezen összegnek egy évi kamata.

Egy év után felállítanak az áruaktárt. Kilencz ezer forint és az időközileg befolyandó összeg befektetésével már is sokat lehetne segíteni azokon, akik uzsorás pénzen szerzik he az anyagot.

Minden tisztességes, szorgalmas iparos, aki a szövetkezet tagja váltóóra, de kamat nélkül anyagot vásárolhatna a raktárból három havi hitelre; természetes, hogy ezen váltókon az aláírások mind olyanok lennének, amelyek a szövetkezet tagjaitól eredtek.

Nem képzelek olyan tisztességes, szorgalmas iparost Nagyváradon, akinek aláírása szükséges esetén 100, vagy 150 ft erejéig ne lenne elfogadható és és milyen más fordulatot venne azok helyzete, ha 100, vagy 150 ft kamat nélküli kölcsönhöz jutnának.

Hát a kezelési költség? Ez a kérdés hangzik el a kétkedők ajkáról.

Erre is megadjuk a választ röviden: okvetlenül kitelik az üzleti nyereségből, de ha ez fedezni nem volna képes, kitelik a folyton befizetendő heti tíz krajczárok időközi kamataiból.

Egy rövid cikk keretében részletes programot adni ezen nagy fontosságú kérdéstről nem lehet, de annyit még bátran megegyezhetünk, hogy a kereskedelmi miniszter is támogatná az ilyen alapra fektetett szövetkezetet kamat nélkül adott kölcsönével.

Az ipartestület előjárásága foglalkozzék ezzel az indítványval, bizonyára fog találni még praktikusabb módokat is arra nézve, hogy a testület tagjainak megélhetését czélzó intézmény létrejöhesse és ha létrejön, egy újabb aranyos feliratot fog tehetni az iparosok házának homlokzatára:

Az iparosok takaré- és hitelszövetkezte.

— CZ.

A nő-emánzipáció.

— Alkalmi cikkek. —

A társadalomnak egyik régen vitatott kérdése a nők egyenlővé tétele a férfakkal a családban, a társadalomban. Világra szóló szellemek foglalkoztak már ezen kérdéssel régi, régi idő óta pro és kontra.

Legouvé Ernest »A nők erkölcsi története« című munkájában, melyet 15 évvel ezelőtt Teleki József fordított magyarra, behatóan ismerteti a nő-kérdést a korábbi századoktól napjainkig a különböző népeknél, nemzeteknél és az ő bonczoló ítélő képességével mutatja ki a nővel szemben követett méltánytalanságot és követel annak jogokat.

Most, hogy Wlassics Gyula, az izgékony magyar kultusz-miniszter rést ütött az elfogultság vastag falán s bizonyos tudományos pályákhoz szükséges képesítés elnyerését a nők előtt is lehetővé tette, nem tartjuk érdektelennek, ha a tudós francia fentebb említett könyvéből egy kis részt közlünk. E kis részt abból a fejezetből szakítjuk ki, melynek címe »A nők a nyilvános pályán.«

Midőn kérdésünk fejtegetésébe bocsátkoznánk — ugymond Legouvé Ernest — egy nevezetes dolgot kell fontolóra vennünk.

Amerikában, az Egyesült-Államok több részében nem engedik a férfiakat a piacra menni és háztartási szükségleteket bevásárolni; ezt a dolgot maguk végzik el helyettük.

E különös tény egy új szempontot tár fel előttünk. Kétségen kívül, hogy ezen eljárás sem nem megvetésből, sem nem féltékenységből származik; az egész nem egyéb, mint gyöngéd gondoskodás. Lehetséges tehát, hogy a felfogás, mely kizárja a nőket a nyilvános pályáról, oly érzelmen alapszik, melyet oly kevésbé sugall a zsarnokság, mint a nagyravágás. Szenteljünk néhány percet ezen érdelem vizsgálatának.

A költők és azon emberek szerint, kik a nőkről eszményi képet alkotnak maguknak, a nő az anyagi élet körén kívül áll. Egyes meghatározásai: szerető, szűz, angyal, nő, fiatal, szép együttvéve, oly lénynek mutatják be, ki alig érinti szárnyaival a földet; ki lábait járásra, kezeit munkára nem használja és e tétlenség, melyet valóságos törvénytényé tettek rá nézve, egyfelől hódolat szívbeli finomsága iránt, másfelől testi gyengeségének kegyes figyelembevétele.

Csak a vadnépek és a durva, miveletlen parasztek kárhoztatják a nőket erős testi munkára. A mivelt osztály kebelében, a hitestárs neve, bármilyen fontosnak tartassék is, valódi jelentősége szerint egy oly lényt mutat be, ki a külső élet minden véletlensége elől a házi tűzhely árnyékába van rejtve és ott gondosan őrizve.

E szerint tehát ha sürgetjük a nyilvános pályát a nők számára, nem teszünk egyebet, mint hogy kitépjük angyal szárnyait, és végig kóboroltatjuk a város tisztátalan utcáin; leemeljük a szűzet magas állványáról és odavetjük a kapzsi tekinteteknek; megterheljük a nőt az élet fáradalmaival, beviszük a hitestársat a mindennapi élet, a valóság kemény harcaiba, elraboljuk egyiktől a kellemet, a másiktól a tisztaságot, mindegyiktől a szemérem kedves eszményi vonását, melyet Isten a nő kiváló tulajdonává, szépségévé tett!

Nem idéz-e elő, példának okáért, a nők működése az irodákban, a boltokban ezer és ezer veszelty, önmagukra nézve? Nem történik-e meg, hogy adás és vevés közben eladó cikkeknek tartják magát a közvetítő személyt is? Nem történik-e meg, hogy a vásárlási szándék nem egyéb, mint ürügy, a kereskedelem alkalom? A fiatal leány azért alkalmaztatja magát a raktárban, hogy láttasson, a fiatal ember azért lép be, hogy lásson. Sőt maguk a kereskedők is nem egy ízben zsákmányolják ki e kettős vágyat; a szép és fiatal nőket nagy fizetéssel alkalmazzák, hogy hódítsanak a cézgek, hogy családok legyenek! Mivé lesz az ilyen életben a becsület, a finomság, és a többi női tulajdonság?

Mindezen komoly és alapos ellenvetések eselen ezen egyetlen kifejezés előtt: a nő a földön él. A gazdagság megengedheti néha a nőnek ezen költői tétlenséget; a fiatalság vagy a szépség kellemel veheti azt körül; de a gazdagság, fiatalság és

szépség csak egy, két választott tulajdona, rövid tartamu, alig egy két évre terjed ki, és a nő életének három negyede, egyfelől mint jótéteményt, másfelől mint szükségletet a munka fenséges törvényét követeli meg.

Elsőben is a család-anyai hivatás ösztönzi munkára; dolgoznia kell, hogy táplálja gyermekét, hogy segítse férjét; másodsorú pályát kell választania, hogy férjhez mehessen, hozományt kell teremtenie, hogy nő és anya lehessen.

Végre azokra nézve, kik sohasem lesznek hitestársak, vagy már nem azok többé, előáll a megélhetés, vagy a gondolkodás szüksége.

E kettős szükség ketté vágja a kérdést és határozottan kijelöli előttünk a női jogokat a nyilvános pályára.

Melyek ezen jogok?

Egyenlő szabad résztvevés a férfiakkal, munkásságuk arányában.

Egyenlő díjaztatásuk a férfiakkal, munkásságuk arányában.

Óra, ékszer és drágakövek.

ERTLER MÁRKUS

Bémer-tér,

ifj. Kohn Sámuel üzletével szemben.

Új, legolcsóbb bevásárlási forrás!

Miniszteri döntvények.

— A mik a közönséget érdeklik. —

III. közlemény.

Postai-csomagokban szabad levelet szállítani.

Ezt a határozatot hozta a m. kir. pénzügyminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg a f. évi november hó 12-én 51180. szám alatt.

Ugyanis az 1878. évi XX. t.-cz. 18. §-a által érvényben tartott 1850. évi »postatörvény« értelmében levél, azaz tényleges és személyes levelezés jellegű bírő közlemény szállítása az állami postakizárólagos jogát képezi.

Ebből kifolyólag a vasuton, gőzhajózási vagy más magánzállítási vállalatok által szállított csomagokban elhelyezett minden személyes és tényleges levelezés jellegű bírő, legcsekélyebb közlemény postajövedéki kihágást képez, a mely miatt jövedéki vizsgálat indítandó s bírság szabandó ki.

Ezen szabály azonban a postai csomagokra nem alkalmazható, mivel az ily csomagot magátis a posta szállítja, s így a postakizárólagos jogát nem csorbítja, feltéve, hogy sem feladó, sem a címzett az így szállított levelek gyűjtésével üzletszerűen nem foglalkozik. (N. F.)

A nyakönyvi, házassági ügyek. Házassági akadály csak az első unokatestvérek között van. (Belügyminiszter 8338-95. sz. a.)

A házasság törvényes fennállásának tartama alatt született gyermek (ha törvénytelen is) törvényes gyanánt jegyzendő be az állami anyakönyvbe, de a törvényesség kétsége esetében a törvényes atya (t. i. a férj) az anyakönyvi bejegyzésről értesítendő, hogy a gyermek leszármazásának bírói itélettel való megállapítása iránt a törvényes kereseti jogot érvényesíthesse. (B. m. 89620-95. sz. a.)

Ha a születés, illetve a haláleset nem a szülők, illetőleg az elhunyt rendes lakóhelyén következik be, erről a rendes lakóhely anyakönyvvezetőjét nem kell értesíteni; a bejelentés csak azon anyakönyvvezetőnél jelentendő be, a melynek területében a születés, illetve a haláleset bekövetkezett. (B. m. 95730-1895. sz.)

Iparkereskedelmi ügyek. Vasárnapi munkaszünet ideje alatt árusító iparosnak, kereskedőnek nem fogadható el azon mentesség, hogy az eladott (átadott) tárgyat sziveségből engedte át a vevőnek. (B. m. 3129. sz. a.)

Valakinek azon cselekménye, hogy vásáron egy lónak eladását az eladó és vevő között közvetíti, nem foglalja magában a jogtalan iparnak gyakorlását. (Keresk. m. 3465-95. sz. a.)

A vámtulajdonos, vagy a vámbérlő jogosított

a törvényes vámentességre igényt tartó egyéntől igazolványának felmutatását kívánni, az illető pedig tartozik az igazolványt mindenkor előmutatni; de a vámtulajdonos, vagy vámbérlőnek a vámdíj nem fizetése, vagy megtagadása esetében nincs zálogolási joga, mert a fizetést megtagadókkal szemben a törvény által-mát igénybe venni mindenkor jogosított (Ker. m. 49734-95. sz. a.)

Egyéb ügyekben. A város, község belterületén gőzgéppel csépelgetés miatt elmarasztalásnak akkor van helye, ha azt szabályrendelet, vagy hatósági rendelkezés tiltja. (B. m. 3075-895. szám alatt.)

A mezőgazdasági adatok gyűjtésénél a község (város) belsőségében levő, azaz a háztelkekhez tartozó darab kert, vagy szőlő is a statisztikába felveendő. (Magy. köz. 46. sz.)

Nyugdíjban, kegydíjban, nevelési járulékból részesülő egyének életben létének stb. való igazolására kizárólag jogosított és kötelezett városokban a polgármester, községekben a bíró és jegyző együttesen. (B. m. 81418-95. sz.)

Közli: **Sztarill J.**

Nagyváradai vivók.

-- Sport. --

Mindig voltak hívei városunkban a vivás testedző és igazán férfias sportjának, de oly nagy számmal és oly lelkesedéssel, mint mostanában, még sohasem kultiválták a kardforgatás művészetét. Ez a nagy érdeklődés jó részben annak tulajdonítható, hogy egy hónap óta az ország egyik legkitünőbb vivómestere: br. Chappon Samu állandóan Nagyváradon telepedett le és vivótermet nyitott. Báró Chappon éveken át tanulmányozta a külföld leghíresebb mestereinek módszerét és ennek tulajdonítható, hogy az ő vivási rendszere nagyon elűt a megszokott sablonos kardcsatogatásoktól. Tankönyve, melyben eredeti és valóban gyakorlati vivási iskoláját kifejtette, pár év előtt szakkörökben élénk feltűnést keltett és számos követőre talált.

Örömkre szolgál, hogy mikor egy ilyen ügy elméletileg, mint gyakorlatilag kitünően képzett vivómester telepedett le Nagyváradon, rövid pár hét alatt oly méltányoló elismeréssel jutalmazták. Eddig — tudomásunk szerint — a következő urak járnak báró Chappon vivótermébe:

Dr. Bardio László, Bárdossy Demeter, Bárdossy Ferencz, Bartoss Adorján, Bartoss Elemér, Benedek Árpád, Bleyer Béla, Chicsin Rémus, Dogari György, Des Echerolles Kruspér Sándor, Des Echerolles Kruspér Gilbert, Des Echerolles Kruspér István, Engelbach Adolf, Furtenbach Ferencz, Fehér Dezső, Glacz Béla, Grácer Károly cs. és kir. hadnagy, Grozda Aurél, Gyalokay Jenő, Gyöngyössi István, Hanthan Ede, Hegyesi Pál, Héderváry Hugo, Heiser Gyula, Julier Károly, Klein Ödön, Kolb Géza, Knoblauch Antal, Küttel Károly, Lindenbaum Miksa, Lövy Mór, Lövy Sándor, Metzner Károly, Manea Constantin, Marancsin Mihály, Mondok Sándor, Dr. Nemes Áron, Örley Dénes, Pap Teodor, Podhraczy Rezső, Sternberger Lajos, Schütz Gyula, Szombathy László, Thodt Mihály, Tury Endre, Trompler hadnagy, Trimba György, Trunkhan Lipót, Vattay Gábor, Weisz Albert, Zilahy Gusztáv, Zigre Aurél.

Érdekesnek tartjuk fölemlíteni, hogy a vivóteremnek van három hölgy látogatója is, akik nagy szorgalommal és szép eredménnyel haladnak előre a vivás tudományában. A tavasszal — midőn a br. Chappon tanítványai első nyilvános versenyüket fogják rendezni — a hölgy vivók bizonyára a verseny legnagyobb érdekességét fogják képezni. **A. E.**

Kitünő orpheum

a „CSARNOK“ kávéházban.

Minden este változatos műsor.

Hldeg ételek, kitünő italok, pontos kiszolgálás.

Kiviteli iroda.

— Közli: dr. S. L. —

Azon mértékben, a melyben, a magyar ipar és kereskedelem fejlődése megközelíti a modern államok magas színvonalát, évről-évre csökken ama régi mondás jelentősége, hogy Magyarország agrár-állam.

A fővárostól eltekintve, hazánk talán egy vidékén sem bukkanunk eme lendület világosabb nyomaira mint a délvidéken. Igaz, hogy itt maga a természet is legbőkezűbben járul hozzá az által, hogy ezt a vidéket úgyszólván elárasztja legzadagabb, az ipari értékesítésre kínálkozó adományai. A temesvári kereskedelmi és iparkamara évi jelentései tényleg a nagyipar folytonos fejlődését tüntetik föl és alig mulik el év, melyben valamely újabb iparág föl nem karoltatnék vagy valamely létező iparág ki nem bővítették.

Ezen fejlődés azonban mindinkább előtérbe tolja az ipari termékek értékesítésének kérdését.

A Balkánállamok vevői nincsenek eléggé tájékoztatva a magyarországi ipar kiviteli képességéről; nem tudják, hogy minő ipari termékeket és minő áron szerezhetnek Magyarországból. Románia, Szerbia, Bulgária kereskedelmi köreinek alig van arról tudomásuk, hogy a legtöbb árucikk, melyekkel osztrák, német, francia és angol gyárosok elárasztják országai piacait, manapság szolidabb kivitelben, legalább is ugyanazon minőségben és a mellett jutányosabb áron a tőszomszédságból és általában Magyarországból is beszerezhetők. A Balkánállamok kereskedői úgy a hogy ismerik Magyarországot vas- és széniparát, de már arról alig van tudomásuk, hogy — például csak néhány kiválóbb iparágat említve — bőr-, mű- és butorasztales-, ruházati, bogár- és fémiparunk minden tekintetben bátran fölveheti a versenyt az idegen termékekkel.

Kivitelünk belterjesebb fejlődésének második lényeges akadályát abban találjuk, hogy gyárosaink nincsenek eléggé tájékoztatva ama országok izléséről, melyek felé kivitelünknek természetesen irányulnia kell. Az áruk külső kiállításánál nem veszik eléggé figyelembe ama országok nemzeti sajátosságait, melyek számára az áruk készültek, és ez az oka csekély kelendőségünknek. Míg a német és francia gyárosok a kivitelre szánt gyártmányaiknál az illető országok izléséhez és szükségleteihez alkalmazkodnak és azoknak a kiállítás, külső alak és minőség tekintetében teljesen megfelelnek, — addig iparosaink többsége azon téves nézetnek hódol, hogy ettől eltekinthetnek és hogy az idegen vevőre rátküldhetik saját izlésüket. Ebben rejlik egyik főoka annak, hogy termékeink a kedvező földrajzi helyzet, az olcsóbb szállítás és kedvezőbb termelési viszonyok dacára sem képesek a Balkánállamokban kiállani a versenyt. Előző járul még iparosaink tájékozatlansága az ottani czégek hitelviszonyai felől: iparosaink esetleges nagyobb veszteségektől való félelmükben nem mernek nagyobb vállalatokba bocsátkozni vagy nagyobb megrendeléseket hitelre effektuálni.

A temesvári kereskedelmi és iparkamara kerülete kiviteli kereskedelmének nagy fontosságát méltányolván, oly határozatot hozott, mely a magyarországi kiviteli és kereskedelmi viszonyoknak hathatós előmozdítására alkalmasnak látszik. A kamara ugyanis a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyásával kiviteli irodát állított föl, melynek feladata, a kivitel az értékesítési szolgálat belterjes ápolása által minden tekintetben előmozdítani. Eme iroda a kamara hatáskörében és szervezetének keretén belül a kivitel által érdekeltnek üzleti összeköttetések szerzése, főtartása és kiterjesztésére irányuló törekvéseikben gyors és szakszerű segínyt és utbaigazítást akar nyújtani.

Ezen iroda speciális feladatai a következő pontokban foglalhatók össze: a külföldi piacokról érkező konzuli jelentések és az ipart, kereskedelmet és hitelt érdeklő idegen törvények változásainak kivonatos közlése, az értesítési szolgálat belterjesebb ápolása oly irányban, hogy az iroda nemcsak vám- és szállítási ügyekben, hanem a külföldi ügyfelek hitel- és egyéb viszonyai felől, valamint a kamarakerület iparintézeteinek szállítóképesége felől is az érdekeltek kérdésére lehetőleg gyorsan, bizalmasan és ingyen nyújt fölvilágosítást. Az irodához intézett kérdések és megkeresések bizalmasan, szigorú titoktartás mellett fognak elintéztetni és kétséget sem szenved, hogy információi majd meg is felelnek a tényálladékoknak.

A temesvári kereskedelmi és iparkamara értesítési szolgálata ugyan első sorban a külföldi kivitel emelését czélozza, de azért a magyar keres-

kedelmi körökre nézve is bir fontossággal. Eme kamara területén sok oly ipari cikk is állítatik elő, melyek technikai tökélyük és olcsóságuk folytán magában Magyarországon is nagyobb kelendőséget érdemelnek; e tekintetben csak a vas-, fém-, terracotta-, diszmű-ipar sat. cikkeire utalunk, melyek már most is nagy keresetnek örvendenek az ország különböző vidékein. A kamara kiviteli irodája — a mint a szervezés előmunkálatait befolytaszta — eme termékeket rendszeresen közlemények által alaposabban fogja ismertetni, hogy ez által hozzá járuljon kereskedelmi és iparviszonyaink ismertetéséhez. Kötelességünknek tartjuk hazai kereskedőink figyelmét már ezáltal eme tevékenységre irányítani és egyúttal ajánljuk kereskedőinknek, hogy minden a temesvári kamarakerület üzletviszonyaira vonatkozó megkereséseikkel bizalommal forduljanak az ottani kamarához; az értesítési szolgálat már folyamatba vétetett és a legnagyobb pontossággal és elővigyázattal történik.

A „Bazár“-étteremben
minden csütörtök és vasárnap
czigányzene.

Kitűnő ételek és valódi hegyi borok; pontos kiszolgálás.

Házasságok.

— Hangulat a mult hétről. —

Szakra pattan a szívbe, bimbó rózsátó tetején. Idejére, kikeletre ifjú és leány szeret, rajong . . .

Szerelmem, rajongás tarka szárnyu lepkék, melyek átszállnak az akadályokon; kergeti őket a fiatalság és minő boldog, ha hatalmába keríti.

Kétértelmű: a fiatalságot a rajongó szerelmem, vagy a rajongó szerelmem a fiatalság keríti hatalmába; bajos volna eldönteni.

Annyi bizonyos, hogy a fiatalságnak éltető napja a szerelmem és hogy visszaelnek a gyermekvirágokat ápoló kertészek ezzel az isteni áldással . . .

Vannak virágok, amelyek nem tudnak más talajt, más hőmérsékletet megszokni, mint a minőt megkövetel a természetük. Hogy boszankodnak e miatt a számitó kertészek . . .

Elég példa volt és van erre jelenleg is.

Barna művész imádja a leányt. A leánynak szive önkéntelenül megdobb, ha látja azt a férfit, aki őt imádja. Az a bizonyos tarka szárnyu lepke átszáll a család által emelt akadályokon és készül a rózsaláncz . . .

Hallatlan botrány, minő házasság!
Dusgazdag fiatal ember, szívből és lélekben is az, imád egy szegényebb sorsu, de művelt, szeretetre méltó leányt.

A leánynak szive önkéntelenül megdobb, ha közelében érzi a férfit, aki gondolkodásában, érzéseiben életének felévé vált. Az a bizonyos tarka szárnyu lepke átszáll a dusgazdag család által felkorbácsolt viharokon és készül a rózsaláncz . . .

Hallatlan botrány, minő házasság!
Kufárok járnak ki-be. A szülők alkudoznak a hozomány felet. Az egyik szeretne még kizsoritani egy pár ezer forintot, a másik ellenkezőleg megtakarítani szeretné azt.

Alkudoznak és erről a vásárról nem tudnak semmit a leginkább érdekelt felek: a reménybeli jegyesek. Az alku sikerül. Bemutatkozás, eljegyzés, pár hét mulva lakodalom . . .

Minő szerencsét csinált mindakettő, ez aztán a házasság!

A jövőt nem lehet tudni, de lehet sejtteni . . . Felfordult világot élünk. Ma már a házasságok rendszerint nem „a z é g b e n k ö t t e t n e k”, hanem az anyakönyvvezető hivatalában, ezért olyan hallatlanul botrányosak azok az elől említett „é g b e n k ö t t e t” házasságok. — i.

Ki fizesse a kórház-költséget?

Nagyvárad, decz. 1.

A nagyváradai ipartestületi betegsegélyző pénztárnak beteg tagjai kórházi ápolást az igalmas-rend kórházában nyernek, azonban sokszor megtörténik az, hogy közülök néhányan a biharmegyei köz-kórházba is jutnak — a pénztár tudtán kívül — és így, mert a köz-kórházban a gyógykezelés és az ápolás költségesebb, a pénztárnak tulkiadások okoztatnak.

Az ipartestületi betegsegélyző pénztár igazgatósága a kereskedelemügyi m. kir. miniszternél kérelmezte, hogy azon esetekben, a midőn a pénztári tag nem a pénztár utalványára alapján, hanem a nélkül vette igénybe a biharmegyei köz-kórházban az ápolást, sőt a köz-kórház igazgatósága tudomására sem adta a pénztárnak az illető tag ápolás alá vételét, a pénztár igazgatósága mentes-sék fel a köz-kórház részére járó ápolási költségek megfizetése alól.

A kereskedelmi miniszter, mint tudjuk, a kérvényt felvilágosító jelentés végett megküldötte Nagyvárad város tanácsának.

Felvilágosító jelentés, még kevésbbé vélemény-megadásra szükség nincs, mert az 1891. évi XIV. t. cikk, továbbá a belügyminiszter egy rendelete és egy elvi jelentőségű határozata alapján — ez idő szerint már — az ipartestületi betegsegélyző pénztár fizetési kötelezettsége nyit kérdést nem képezhet. Miért?

A belügyminiszter 1893. évi 78035. sz. rendeletében így szól: a kereskedelemügyi m. kir. miniszter kijelentései alapján elrendelem, hogy az előre nem látott, vagy véletlen bal-eset, vagy rögtön beállott súlyos betegedés eseteit kivéve a segélyző pénztár csak akkor köteles a kórházi és ápolási díjat, költségeket legfeljebb husz héten át sajátjából megfizetni, ha ő helyezte el tagját a köz-kórházba, mire nézve a kórházban felvétel végett jelentkező betegnek a pénztár igazgatósága, illetve orvosának engedélyét kell felmutatnia. Ilyen nélkül a beteg nem veendő fel.

Ezen rendelet értelmében tehát — jelzett kivételes eseteken kívül — az 1891. évi XIV. t.-cz. értelmében biztosításra kötelezett beteg egyén nem vehető fel. Miként értendő ez?

Distingválni kell. Magán, intézeti kórházról, vagy köz-kórházról van-e szó? A magán kórház felveheti az illetőt a pénztár utalványára nélkül is, ha neki úgy tetszik, de nem a pénztár terhére. Más a köz-kórház. A köz-kórházak tartoznak felvenni a jelentkező beteget, azt vissza nem utasíthatják. Kutatniuk azt, hogy az illető jelentkező tagja-e egy betegsegélyző pénztárnak, vagy nem; oda van-e utasítva a pénztár részéről, vagy sem, nem szabad. A jelzett belügyminiszteri rendelet tehát a köz-kórházakra nem vonatkozhatik, melyekről abban említés sincs téve.

Azt, hogy a köz-kórházaknak a jelzett belügyminiszteri rendelet nem praedjudikál, hogy a fenti értelmezés a helyes, bizonyítja a m. kir. belügyminiszternek egy évvel ezelőt a székesfőváros közigazgatási bizottságához egy köz-kórházról érdeklőleg, 1894. évi 25295. sz. alatt megküldött leirata.

Ezen leiratban a belügyminiszter — hol is rendszerint külföldi jogászok vannak, mint a kereskedelemügyi m. kir. minisztériumban — függetlenül és nem a keresk. miniszter kijelentései alapján pozitíve kimondja a következőket: az ipari és gyári alkalmazottakhoz tartozó betegsegélyző pénztári tagoknak szükséges kórházi gyógykezeléséből felmerülő ápolási költségeket husz hét tartamig mindenkor az illetékes betegsegélyző pénztár tartoznak fedezni s a betegsegélyző pénztári tagoknak husz hét tartamig belül teljesített kórházi gyógykezeléséből származó ápolási költségeivel sem az országos alap, sem az államkincstár, sem a törvényhatóságok, vagy a községek meg nem terhelhetők. Ez a törvényes.

Mint hogy az 1891. évi XIV. t. cz. értelmében minden ipari (kézi) munkás, egyéb üzleti kereskedelmi alkalmazottaknak egy elismert jellegű és kompe t e n s betegsegélyző pénztárhoz kell tartozni és kell bejelentve lenni, a fentiekből mi a konzekvencia az ipartestületi betegsegélyzőpénztár konkrét ügyére vonatkozólag? Az, hogy mint mindenkor, úgy utalványozása nélkül történi felvételek esetében is tartozik az ipartestületi betegsegélyző pénztár a köz-kórház részére az ápolási díjat, költségeket feltétlenül megfizetni, vagy ha az illetékes község azt előlegezte, ennek megteríteni még azon esetben is, ha a munkaadó az illető betegnek, mint biztosításra kötelezettnek a a pénztárhoz bejelentését elmulasztotta, mert a biztosításra kötelezett egyén legesferenda, bejelentés nélkül is tagja a kompetens pénztárnak. Tehet-e a munkás, vagy ennek az illetékes községre arról, hogy a bejelentést a munkaadó elmulasztotta? Bejelentés elmulasztása esetében az 1891. évi XIV. t. cz. 26. § a alapján kárpótlásra van igénye a pénztárnak a munkaadóval szemben, ki, ha vagyontalan, a kórházi költség a pénztár terhére marad.

Az ipartestületi betegsegelyző pénztárnak fennmarad azon joga, hogy követelheti a biharmegyei közpórházban történt ápolatással okozott többlet kiadást a pénztári orvoson, a munkáson, és munkaadón, ha ezeknek egyik, vagy másika okozta a beteg tagnak a közpórházban — utalvány nélkül történt — felvételét; de az erre vonatkozó rendelkezések az alapszabályokba felveendők.

Sztarill János.

Czigány-zene
minden szerdán, pénteken este és vasárnap délután
a „ZÖLDFÁ“-kávéházban.
Pontos kiszolgálás.

A heti krónikából.

— Részletek. —

Mint a villám, oly gyorsan terjedt el a hír Magyarországon, hogy a nők előtt is megnyitották a tudományos pályákat. A gyöngye nem kivívta az egyenjogúságot, a melyet évek hosszú során vágyva várt.

Nagyon sokan lesznek, a kik szellemi tehetségükkel fogják megkeresni a mindennapi kenyerüket, mert hiszen a gyöngye kart nagyon hamar kifárasztja a testi munka. A varrótű citünik, s helyébe lép az anatomia, chemia, és egyéb tudományos dolog elmélete.

Azt hisszük, nagyon kevesen lesznek, a kik szeszélyből fogják igénybe venni a nőemánczipáció legújabb vívmányait, azaz csak azok lépnek tudományos pályára, a kiket a létfentartás ösztöne kényszerít rá. Csak ebben az esetben lehet azt mondani, hogy a nőknek adott kedvezmények helyeslendők. Mert ne feledjük el — a nő hivatása csupán a családi tűzhely ápolására szorítkozik, de a családfentartás gondja a férfi vállait terheli.

Mi tehát csak annak örülhetünk, hogy hazánkban sokkal könnyebbé vált azon nők megélhetési módja, a kik eddig kezük keszerves munkájával voltak kénytelenek fentartani magukat.

Az aradi hitközség főrabijja, dr. Rosenberg Sándor legújabb röpiratában hazafias szavakkal indokolta meg eljárását a vegyes házasságok megáldása terén. Erre az eljárásra — saját szavai szerint — az a törekvés indította, hogy a magyar nemzet előtt ősi szent vallása humánus istene szellemét dicsőítse. Ez a néhány szó fényes bizonyosságot nyújt az aradi főrabbi nemes gondolkodásáról.

Nem ritka eset napjainkban, hogy az apák büne megboszulja magát gyermekeiken. A dugzag ember annyira imádjá a Mamont, hogy gyermekét nem részesíti gondos nevelésben, a nélkülözés karjaiba dobja és szóltanul tífri, hogy a bűn örvényébe jusson. Így járt szerencsétlenül Schweiger József egyetlen fia is, kinek a könnyelműségét élelmes tolvajok kizsákmányolták, s a bűnnel szerzett pénzen megosztzkodtak. De az igazság boszúlo keze utólréte őket. A legélelmesebb tolvajt 4 és fél évi fegyházra ítélte a törvényszék, s így moráliter is világosan bebizonyította, hogy ez a büntetés sokkal súlyosabb a rászédett, hálóbá kerített, szerencsétlen ifju börtön-büntetésénél.

Az ezredéves ünnepély közeledtével a főváros igyekszik betölteni azt a hiányt, a mely a színház terén fenyeget, s egyszerre négy új színházat akar létesíteni. Ha a terv sikerül, lesz a fővárosban vígszínház, színészképző iskola színháza, polgári-és néprajzi színház, Budapesten tehát a színház virágzik, de a „Körösparti Párisban“, valószínűleg csak a második milleniumra készül el az állandó színház.

A pályázatot csak a jövő év elején fogja meghirdetni a közgyűlés, s így erős reményünk lehet arra, hogy a mostani nemzedék aligha fog részesülni az állandó színház élvezeteiben.

Ő felsége a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot szentesítette, s így az utolsó egyházpolitikai javaslat is törvényerőre emelkedett.

A hétnak nagy halottja van. Dumais Fils, a „Kaméliás hölgy“ szerzője jobblétre szenderült.

Halálával nagy veszteség érte a francia irodalmat, a melynek Dumas egyik legkiválóbb képviselője volt. Drámai egész Európában nagy hatást keltettek s a leghíresebb művésznőknek szereztek maradandó dicsőséget. Dumas meghalt. Franciaország gyászában egész Európa osztozik.

A jogászok mulattak. Tánccsételük, mint mindig, most is fényesen sikerült, s ez alkalommal azok is teljes számban jelentek meg, a kik az akadémia legrendszeresebb Absentusai közé tartoznak. Milyen pompás dolog volna, ha ilyen táncmulatságok alkalmával olvasnának a professor urak katalógust! Bezzeg kevesen kapnának abszint! Igy azonban meg kell elégedniök azzal, hogy a jelen volt hölgyek névsora jelenik meg másnap a helyi lapokban.

A nagyváradai törvényszék Mórlicz Pált kétfélebeli sikkasztás vádjá és következményei terhe alól felmentette. Rádli Ödön védbeszédje nagy hatást gyakorolt a jelenlévőkre.

Taffe Ede, volt ausztriai miniszterelnök 29-én meghalt. Agliardi nunciust a pápa nem nevezte ki bibonokká.

A bolgár parlamentben Gabrovski képviselő nagy botrányt inszczenirozott, amiért az elnök kivette a teremből. — Budapesten pedig egy huszár-hadnagy követett el botrányt több polgárral szemben.

Lakás bérbeadandó.
A „Magyar-király“ épületben az első emeleten egy 3 szobából és mellékhelyiségekből álló **utcai lakás** azonnal bérbeadandó.
Értekezhetni lehet **Rimanóczy Kálmán** építészeti irodájában.

Szerkesztői üzenetek.

R. S. Nagyvárad. Hízelgő sorait köszönjük. A kérdésre vonatkozólag határozott választ nem adhatunk, mert nem vehettük ki tisztán, hogy a Silbermann Ignác „apró hirdetései“ közé kívánja-e soroztatni a kilátásba helyezett „kis hirdetmény“-t, vagy a rendes hirdetések közé. Szíves válasza után megkapja a precíz üzenetet.

Hirdetőinknek. Azok, akik hirdetéseiket szöveg-változtatással adták le a „Hétfői Értesítő“ számára, felkérjük, hogy esetleges kívánalmaikat legkésőbb a hét közepéig tudassák a kiadóhivatallal, nehogy késedelem folytán, igényeik kielégítetlenül maradjanak.

Erdős Miksa Nagyvárad. A léreza kis átdolgozással közölhető. Szíveskedjék szerkesztőségünket meglátogatni.

B. G. Budapest. Köszönjük a választ. Azt a megírt aktuális dolgot azonban eddig hiába vártuk.

Biharmegyei vásárnaptár.
Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.	M.-Cseke, szerdán.
Baránd, kedden.	Margitta, pénteken.
Beél, szerdán.	Micske, csütörtök.
Belényes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Baród, hétfőn.
B.-Püspöki,	N.-Léta, csütörtökön.
B.-Büszörmény, csütörtök.	N.-Szalonta, pénteken.
Cséffa, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrős, kedd.
Diószeg, szerda.	Piskolt, szerda.
Étesd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	Satard, szerda.
Feketeó, hétfő.	Sat-lobb, hétfő.
Félgyháza, csütörtök.	Szekelyhid, péntek.
Hajdu-ágos, szombat.	Széplak, kedd.
Henczida, szerdán.	Tonka, hétfőn.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	Torda, hétfő.
Komád, péntek.	Zsáka, szerda.
Kötégyán, hétfőn.	Vaskóh, szombat.

Országos vásárok:
Mezőtelegd decz. 4. — Cséffa decz. 5. — Vaskóh deczember 6. — Diószeg decz. 11. — Étesd decz. 12 és 13. — Nagyvárad, decz. 13. 14. sertésvásár; decz. 15. 16. szarvasmarha, ló- és általános vásár. — Sarkad decz. 14 és 15. — Tenke december 28.

Dietrich J. és Fia
cs. és kir. udvari szállítók
budapesti cég
Tea-, Rum- és Cognac
bizományi raktára
NAGYVÁRADON
Olaszi, Fő-utca, **KISS DÁVID** urnál a különlegességi tőzsde mellett.

Előfizetési felhívás.

A „HÉTFŐI ÉRTESEITO“ 14 oldalnyi terjedelemben jelenik meg és aktuális, érdekes cikkeken kívül, a **vasárnapi eseményeket** — még a legújabb politikai híreket is — regisztrálta és fogja közölni a jövőben is.

A „HÉTFŐI ÉRTESEITO“ minden hétfőn 5000 példányban jelenik meg.

Jóleső önérettel hivatkozhatunk arra, hogy a fővárosi és nagyváradai sajtó a legmelegebben emlékezett meg a „HÉTFŐI ÉRTESEITO“ mutatószámairól, és az olvasó közönség is jóindulatába és pártfogásába fogadta.

Előfizethetni lehet **Lassky Ármin** papirkereskedésében **Kossuth Lajos-utca 19/20.**

Előfizetési feltételek:
Sztéküldéssel helyben vagy vidékre postán:
Egy óra . . . . . frt 40 kr. Félévre . . . . . 2 frt — kr.
Negyedévre . 1 frt — kr. Egész évre . 4 frt — kr.

VASUTI KÖZLEKEDÉS.

Gyorsvonatok.			
Indulnak:		Érkeznek:	
Nagyvárad — Budapest.	Budapest — Nagyvárad.		
Velenceze indul 2 14 8 33	Nagyvárad érkezik 2 12 7 08		
Nagyvárad ind 2 26 8 43			
Nagyvárad — Kolozsvár.	Kolozsvár — Nagyvárad.		
Nagyvárad ind. 2 20 7 15	Nagyvárad érkezik 2 19 8 38		
	Velenceze érkezik 2 14 8 38		
Egyéb vonatok.			
Indulnak:			
Nagyvárad — Budapest.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Velenceze indul	10 37	11 10	—
Nagyvárad indul	11 04	11 32	2 22
Nagyvárad — Szeged.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad indul	4 25	7 30	10 20
Nagyvárad — Kolozsvár.			
	Személyvonat	V. v.	
Nagyvárad indul	2 06	3 58	12 05
Velenceze indul	2 30	4 05	12 14
Nagyvárad — Arad.		N.-Várad — Kót — Gyoma.	
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	4 25	Nagyvárad ind.	6 55
			1 40
Nagyvárad — Ermihályfalva.		Nagyvárad — Belényes — Vaskóh.	
	V. v. V. v.		V. v. Th. v.
Nagyvárad ind.	6 45 4 35	Nagyvárad ind.	4 25 1 48
		Velenceze indul	4 38 2 01
Érkeznek:			
Budapest — Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érkezik	1 48	7 15	3 42
Velenceze	2 12	—	4 04
Szeged — Nagyvárad.			
	Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Nagyvárad érkezik	9 32	8 30	5 30
Kolozsvár — Nagyvárad.			
	Személyvonat	V. v.	
Velenceze érkezik	10 37	11 10	7 51
Nagyvárad érkezik	10 44	11 17	8 00
Arad — Nagyvárad.		Gyoma — Kót — N.-Várad.	
	Sz. v.		V. v. V. v.
Nagyvárad érkezik	9 31	Nagyvárad érkezik	10 05 8 00
Ermihályfalva — Nagyvárad.		Vaskóh — Belényes — Nagyvárad.	
	Vegyes v.		V. v. Th. v.
Nagyvárad érkezik	8 10 8 14	Velenceze érkezik	10 58 8 58
		Nagyvárad érkezik	11 05 9 09

A vastagabb számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 50 p-ig terjedő **éjjeli időt** jelzik.

Utmutató a hirdetésekhez.

Olvasó közönségünk iránti figyelemből betűrendben adjuk azon kitűnő és szolid czégek névsorát, akiknek hirdetéseiből bő értesülést lehet szerezni a legolcsóbb bevásárlási forrásokról, vagy azon helyiségekről, ahol a legnagyobb kényelem mellett bő szórakozást talál a nagy közönség.

A hirdetések mind számozva vannak és így elég csupán ezen utmutatót áttekinteni, hogy kiki gyorsan rátaláljon arra a forrásra, amely bevásárlási szándékát érdekli.

Ausländer S. (férfi szabó) 21. sz.

Breitner József (petroleum-főraktár) Közép (Pável) utca 40. sz.

Czeglédy Sándor („Zöldfa“ vendéglő, szálloda) 6. szám.

Erődi Herman (czukrász) 9. sz.

Farkas József (műkertész) 18. sz.

Flegmann Armin (női confection) 20. sz.

Freyberger Albert (női divat) 23. sz.

Friedländer Herman (divatruha üzlet) 35. sz.

Grósz Henrik (női confection) 7. sz.

Hönigsberg N. F. (fűszerkereskedő) 2. sz.

Jiraszek és Krausz (mész és tűzifa) 17. sz.

Iffy Kohn Sámuel (női divat) 8. sz.

Kunz József és társa (női divat) 1. sz.

Leitner Lázár (divatruha) 14. sz.

Légszeszgyár 30. sz.

Leitner Márton (női divat) 15. sz.

Mittheiler Ede (férfi szabó) 4. sz.

Moskovits A. és fiai (lisztraktár) 28. sz.

Neumann M. (Lévai-palota) kész férfi ruhák 1. sz.

Nemes Mihály (női confection) 3. sz.

Neumann M. Sándor (kész férfi ruhák) 10. sz.

Nádor L. és társa (cipő, kalapüzlet) 27. sz.

Stern Herman („Korona“ kávéház) 29. sz.

Silbermann Márton (divat és rőfös-üzlet) 26. sz.

Szanditz Adolf (női divat) 19. sz.

Sziládky és társa (férfiszabó) 11. sz.

Schönberger Herman (esemegé-üzlet) 13. sz.

Stern Ignác (kész férfi ruhák) 16. sz.

Silbermann Ignác (apró hirdetések) 24. sz.

Ungár Jenő (könyvkereskedés) 5. sz.

Wallerstein Ferencz (butorkezeskedő) 22. sz.

Weinstock Fülöp (ékszerész és órás) 25. sz.

Weisz Ignác fia (aranyműves) 37. sz.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

Magyar osztály- sorsjegyek kaphatók

K. FRANKL MARI

tőzsdeüzletében,

KERESKEDELMI PALOTA.

Huzás:

Budapest 1895. év deczember hó 6-ától 14-ig.

Legolcsóbb és legjobb PETROLEUM.

Teljesen tiszta s teljesen szagnélküli
Hold petroleumot

(mely a legfinomabb kaukázusi nyers kőolajból készül versenyzik a legfinomabb császár olajjal.)

ajánlok literenként

csak 18 kr.

5 és 10 liter kannákban
házhoz szállítva,

Főraktár 40

Nagyváradon csak is

Breitner Józsefnél

Közép (Pável) utcán 376. szám a.

Legolcsóbb és legjobb

PETROLEUM.

H I R D E T É S E K.

ANGOL és BÉCSI DIVAT.

Férfi- és gyermek-ruha raktár.

Neumann M. Sándor

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér, Poyár-ház,
a „Magyar Király“ kávéház mellett.

Bel- és külföldi szövetek nagy választékban.

Mérték utáni megrendelések pontosan és jutányosan
eszközöltetnek helybeli saját műhelyemben.

Telefon-összeköttetés.

10

Telefon-összeköttetés.

Női kézi munkák

izléses kivitelben

s hozzávaló anyagok

óriási választékban

kaphatók 23

FREYBERGER ALBERT-nél

Olaszi, Bazar-épület.

Üzlethelyiség-változtatás

következtében rendkívüli mélyen leszállított árakban kapható a már 50 év óta
fennálló

Weisz Ignác és Fia

üzégnél Zöldfa-utczán mindenféle

arany és ezüst ékszerek és zsebórák.

Árjegyzék kivonat:

1 aranygyűrű 2 frttól kezdve.

1 arany lánc 8 frttól kezdve.

1 arany fülbevaló 1 frt 50 krtól kezdve.

1 arany óra 15 frttól kezdve.

1 ezüst óra 5 frttól kezdve.

Gyémánt és brilliant gyűrűk, karcsattok, továbbá ezüst
evőeszközök, gyertyatartók stb. stb.

rendkívüli mérsékelt árakban

37

„KORONA“-kávéház!

Minden kedden és szombaton
este

czigányzene.

Minden szerdán este

katona-zene.

29

FRIEDLÄNDER HERMAN

Nagyvárad, 10. utca, Casino-épület
ajánl legolcsóbban

gummi-czipőket,

esőernyőket,

mindennemű téli keztyűket.

35

Kész
női felöltők

és
ruhaszövetek

feltűnő
olcsó árban

Flegman Armin

divattermében

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca elején.

20

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Ujdonságok

az 1895-96. évi őszi és téli évadhoz

NÁDOR L. és TÁRSA-nál

Zöldfa-utca **Nagyvárad,** Zöldfa-utca

Dr. Munk-féle bazár-épület.

A legjobb gyártmányu

férfi-, női és leánycipők

(a legnagyobb választék és legolcsóbb árak.)

Valódi vadász vizmentes Halina-csizmák.

Camaschnik és valódi orosz Galloschnik

főraktára.

Valódi Jäger tanár-féle alsó ruhák és minden-
féle szövött árukban nagy raktár.

Férfi- és fiu-ingek, nyakkendők gallér és kézelők, valódi
angolbőr- és kötött keztyük, harisnyák, esőernyők, botok
péncs és szivartárczák, francia illatszerek, valódi Emai
ing, kézelő-gombok és nyakkendőjük stb.

A legújabb valódi angol, olasz és Pless

kalapok főraktára.

Gráci Loden-kalapok és sapkák is nagy
választékban kaphatók. 27

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Korszakunk

!legnagyobb csodája!

A polgári házasság életbelépése alkalmával, mint előre
is tudva volt, a házasságok igen nagy számban fognak
történni; előre gondoskodva tehát, **mennyasszonyi
kelengyeket** tömegesen szereztem be, amit is **potom
árban** bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére alant
felsorolt árjegyzék szerint.

LEITNER MÁRTON

divatáruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca, „Zöldfa“ szálloda kapuja mellett

Egy vég szepességi vászon	ezelőtt 7.—	most 4.50
„ szepességi schiffon	7.50	5.—
„ szepességi kanavász	6.80	4.90
6 személyes damaszka garnitúra	5.80	3.55
Tiszta gyapju kelme 120 ctm. széles	—98	—50
„ 95 ctm. „	—64	—35
Női posztó (Damentuch)	1.30	—80
Jó minőségű szövetek dupla széles	—42	—25
Divatos Casmanosi barchetek	—48	—27
Jó mosó divat	—35	—21
Flanell barchet színtartó	—27	—16
18642 db „ 1/4 téli gyapjukendő dbja	6.25	2.80
986 „ 2 személyes paplan	4.75	2.50
64 „ matrác	7.80	4.—
1107 „ pokrocz	1.70	1.—

Maradékok minden csütörtökön 1/4 árban árusítatnak.

Szabókellék és ruhadiszek igen jutányos árban.

Női és férfi fehérneműek, téli alsó ing és nadrágok, ágy-
garnitúrák, függönyök, szőnyegek és még az ide fel nem
sorolt számtalan czikkek fél árban lesznek elárusítva.

15

UJDONSÁGOK

az 1895. őszi és téli idényre.

Bel- és külföldi női ruhaszövetek a legegyszerű-
sübbtől a legfinomabb minőségig.

Most érkezett

női
confectiono-
ujdonságok,

u. m. jaquetek, kabátok, köpenyek, capes sth,

A legizlésebb női ruhák saját műtermemben
elsőrangú erők által készítettnek el.

SZANDITZ ADOLF

divatáruházában

Nagyvárad, Bémer-tér, Lévy-palota.

Női ruhaszövet-minták kívánatra bér-
mentve.

19

Szőnyegek és függönyök nagy választékban.

Szőnyegek és függönyök nagy választékban.

WALLERSTEIN FERENCZ

BUTORKERESKEDŐ

Zöldfa-utca **NAGYVÁRADON** Zöldfa-utca.
A „Zöldfa” szállodával szemben.

Ajánlja a t. közönség szíves figyelmébe **dús választéku,**
mindennemű és legjobb minőségű

kárpitos munkákból álló raktárát,
nemkülönben

fa- és vas-butorakat,

képek, tükrök,

függöny-rámák, hálószoba és ebédlő-berendezések a legegyszerűbb-
től kezdve a legfinomabb stílusú szilárd kivitelben, valamint a
legkülönbözőbb juta, rips, gobelin, talma, ottomán, bourette, creton stb.

szőnyeg-szöveteket,

melyeket eredeti gyári áron enged a t. közönség rendelkezésére.
Elvállal e szakmába vágó teljes

lakás-berendezéseket,

javitásokat és butorok becsomagolását, úgy helyben mint vidéken.

Legjobb gyártmányu zongorák és pianók

folyton raktáron vannak.

Tűzmentes vas-pénzszekrények
a legnagyobb választékban és jutányos árak mellett.

Raktárából egészen elkülönített osztályban **használt**
butorok és egész berendezések kölcsön kaphatók.

22

ERŐDI II. ezukrászata

Nagyvárad, Fő-utca.

Elvállal és pontosan teljesít mindenféle szakmájába vágó
megrendeléseket mérsékelt áron.

Vidéki küldeményeknél kitűnő csomagolás.

9

SCHÖNBERGER HERMAN

csemege-üzlete

Zöldfa-utca (Farkas-ház.) **NAGYVÁRAD,** Zöldfa-utca (Farkas-ház.)

Mindennemű bel- és külföldi gyümölcsök nagyban és kicsinyben eladása.
Mindennemű füstölt hús-árak, továbbá csemege-borok és likörök.
Mindennemű csemege-sajtok, túró és olmtúzi kvargli, déli gyümölcsök, tea,
rum és ezukorkák, kitűnő ugorkák.

Naponta friss kenyér és vaj kapható!

13

Befőttek jutányos árrban.

Befőttek jutányos árrban.

Kétségkívül legelőnyösebben

vásárolhatni

szolid

és

izléses

uri-, fiu-, és gyermek-

R U H Á T

szabott árak mellett

NEUMANN M. czégnél

Nagyvárad, csakis Kishid-fő (Lévay-ház.)

RAKTÁRAK:

a monarchia minden nagyobb városában.

1

A beállott szezónra

megérkeztek:

a legdivatosabb angol és francia szövetek, selymek, továbbá különös szép választékban
francia, szintartó barchetek és flanelek.

Nagy raktárt tartok függönyök, valódi brüsseli, Velvet, Tapestry Axminster
stb. szőnyegekben és azok tartósságáért kezességet vállalok.

A legjobb hírnevű id. SIEGL KÁROLY Morva Schönbergi vászon és asztalnemű
gyárának bizományi raktárát birván, e kiváló minőségű gyártmányt eredeti árakban
árusítom. — Valódi svájci himzések a legdiszesebb kivitelben, eredeti gyári árakban.
Mindennemű szabó-kellékek a legjobb minőségben, rövidárak u. m. női, férfi és gyermek
téli alsók, (Hanschid, D. M. C. és gumpoldskirchenei) pamutok, horgoló czérnák,
szallagok, diszek stb. dús választékban kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

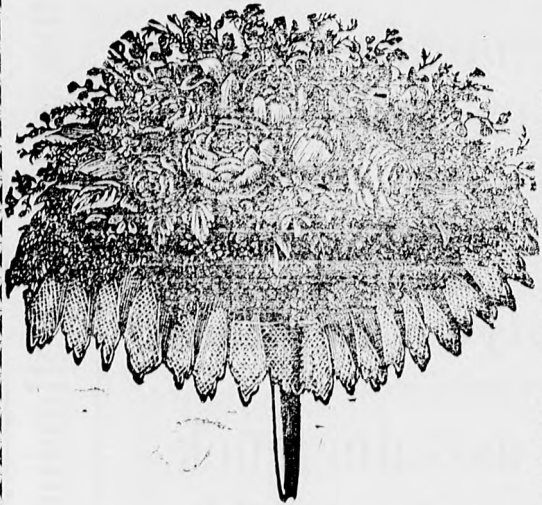
Ifj. KOHN SÁMUEL A PROFÉTÁHOZ Szt.-László-tér (Sas-épület.)

8

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban
a nagyváradi-velencei

műkertészeti- és rózsatelep.

Sürgöny-csim: Virág-csarnok:
Műkertészeti-telep Nagyvárad. Nagyvárad, Fő-utca (Bazár-épület.)
Telefon-összeköttetés.

Élő virágokból koszorúk.

Koszorúk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból díszítve 1-3 frtig.
Babékoszorúk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból díszítve 2-5-10 frtig.

Ficus és Magnolia koszorúk: a legnagyobb mintájuk a legértékesebb és legfinomabb virágok és palma-lombokkal díszítve 10-25 frtig, a mi elzött 35-40 frtba került.

Ugy a helybeli, mint a vidéki megrendelések teljesítésére kiváló gond fordítatik s a pontos elküldésért szavatosság vállalatik.

Azonkívül mintegy 50,000 drb szemzés által nemesített magas törzsű rózsák van készletben, mintegy 600 fajban. Egy éves nemesítésű drbja 35 kr, 2 éves kiváló szép koronával, darabja 60 kr. 60.000 drb gyökér nemes (vurcel echt) egy éves darabja 15 kr, 2 éves kiváló nagy bokrok drbja 30 kr, melyekről részletes faj és árjegyzék bérmentve kívánatra azonnal megküldetik.

18

Női felöltők

és

szőrme-gallérok,

ugyszintén

leány-köpenyek

a legnagyobb választékban és legjutányosabban kaphatók:

GRÓSZ HENRIK

női felöltők áruházában

Nagyvárad, Zöldfa-utca 34. szám.

7

Üzlethelyiség-változtatás!

Van szerencsém a t. vevő közönség tudomására hozni, hogy eddig a Weinberger-féle házban fennállott

fűszer- és csemegeárú-kereskedésemet
a Szent-László-tér

Zsiga-fundatio épületébe
(Magyar- és Kert-utca sarkán)

helyeztem át.

Az eddigi szives bizalmat megköszönve, a további pártfogást kérve, vagyok

Hönigsberg N. F.

Üzlethelyiség-változtatás!

UNGÁR JENŐ, előbb HÜGEL OTTÓ

ajánlja

könyv-, mű-, hangjegy-, papir- és írószerek raktárát, minden e szakmába vágó cikkek dús választékban pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett kaphatók.

Ujjonnan berendezett gyorssajtó-nyomdájában mindennemű nyomtatványok, u. m. meghívók, belépti-jegyek, tánczrendek, számlák, látogató-jegyek, árjegyzékek, étlapok, gyász-jelentések stb. gyors és ízletes kiállítására a legolcsóbb áron felvállaltatik.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Kizárólag

kész női

felöltők

legnagyobb áruháza

Nemes Mihálynál

Nagyvárad,

Lévay-palota, Köröspart-Corsó.

Szabott árak! !Tulfizelés nem létezik!

3

AUSLÄNDER S.

elsőrendű férfi-szabó üzlet Nagyváradon.

21

Legfinomabb kivitelü

öltönyök, paletot, körgalléros köpeny és téli kabátok

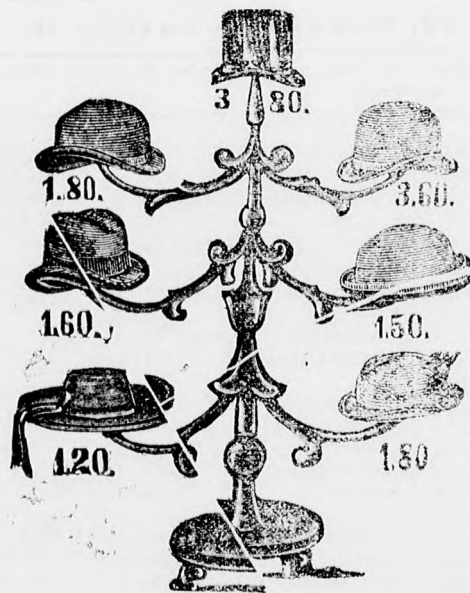
mérték szerinti megrendelések mérsékelt áron.

AUSLÄNDER S. Szent-László-téren „Fekete Sas”
szálloda alatt.

Leitner Lázár

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

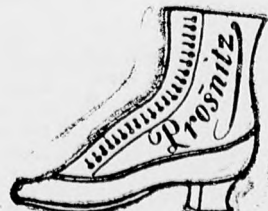
a »Zöldfa«-kávéházzal szemben.

Nagyvárad, Zöldfa-utca,
a »Zöldfa«-kávéházzal szemben.

Első

kalap-, cipő-, fehérnemű

és

FÉRFI-DIVAT ÁRUHÁZ

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca, a »Zöldfa«-kávéházzal szemben.

14

WEINSTOCK FÜLÖP

úúóráás, ékszer- és látszerész
Nagyvárad, Szt.-László-tér 47. sz.
(Diamandi-ház.)

Javit és elad
mindennemű órákat
jótállás mellett.

Nagy választék
arany, ezüst, nickl,
álló, inga, keretes, ébresztő,
párisi, bura, iroda és schwarzwaldi
ÓRÁKBAN.

Mindennemű
arany és ezüst ékszerék.
Valódi G. Rodenstok diaphragma
S Z E M Ü V E G E K.

A legfinomabb
periscop üvegek, látszóvegek
és
más optikai tárgyak
nagy választékban.

Üzletemben rendelkezésre áll a nagyérdemű közönségnek egy Rodenstok-féle
Refraktometer (szemvizsgáló-gép), melynek segítségével egy perc alatt meg-
tudható mily üveg szükségeltetik.

25

„ADRIA“ malom raktárai.

Van szerencsénk a t. érdeklődőknek b. tudomására hozni, hogy gőzhenger-
malmunk lisztjei, valamint

árpagyöngy és köleshántoló-malmunk örleményei

számára a Szt.-László-téren a „CSARNOK“ kávéház mellett fő-raktárt és
Fő-utczán, az Orsolya-szűszek zárdájával szemben fiók raktárt nyitottunk,
hol ezek napi árak mellett kaphatók.

Midőn a fenti körülményre a t. fogyasztó közönség figyelmét felhívjuk, egy-
szersmind kérjük alantí árjegyzésünket tudomásul venni.

Moskovits A. és fia.

Új számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8
12.50	12.50	11.50	12.—	11.50	11.—	10.50	10.—	9.50	9.—	8.—	5.80

Régi számjelzés:

A	B	C	0	1	2	3	4	5	6	7	8	8 1/2	8 3/4	9
12.50	12.50	11.50	12.—	11.70	11.40	11.20	11.—	10.80	10.50	10.—	9.50	9	8.—	5.80

Korpalszt I. rendű 7.—, II. rendű 6.—, Fiuor korpá 3.80, Durva korpá 3.60,
Arpakorpa 4 20.

Szász kilonként ingyen zsákkal.

28

Ugyanott naponta kitünő minőségű élesztő kapható.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Ezen hirdetésekre felvillágosítás kapható

SILBERMANN IGNÁCZ

hirdetési közvetítő és elhelyező intézetében

24

Nagyvárad, Kapuczinus-utca 50. szám.

E rovatban közzétett hirdetések után minden szóért 2 kr. fizetendő.

Bélyegilleték külön fizetendő.

Egy német ajku nevelő,
helyben előkelő háznál
alkalmazást keres. 1

Preperendiát végzett izraelita nevelő alkalmazást keres,
közel Nagyváradhoz csakis vallásos háznál. 2

Ügyes fűszerkereskedő segéd,
ki a rövidáru szakmában jártassággal bír,
november 1-től felvétetik
15 frt fizetés és teljes ellátás mellett. 3

Szilágymegyében egy 40 kat.
holdas birtok jó karban levő
épületekkel 5000 frt eladó. 4

40 éves intelligens nő gazdasszonyi állást keres. 5

Egy szolid, fiatal leány ajánlkozik
csukrásdába mint elárúsítónő. 6

Megvételre keresetik egy jó karban levő ház,
mely 7%-ot jövedelmez, vételár
lehet 10.000—20.000 frt. 7

Csinos pénztárosnő azonnal alkalmazást nyerhetnek. 8

2000 frt övadékkal rendelkező
gazdatiszt megfelelő állomást keres. 9

Jó forgalmu szatós-üzlet
családi körülmények miatt
azonnal átadandó. 26

Okleveles gépész évi állomást keres. 11

Irodaszolnának ajánlkozik
egy 20 éves fiatal ember,
ki jelenleg is ily minőségben van alkalmazva. 12

Csinos külsejű 25 éves intelligens nő,
magános urhoz mint gazdasszony ajánlkozik. 13

Román nő előnyben részesül.
Mint gazdasszony keresetik egy földbirtokoshoz
oly nő, ki 1-2000 frttal rendelkezik.
Házasság nincs kizárva. 14

Jó karban levő használt butorok
megvételre kerestetnek. 15

Kereskedelmi iskolát végzett
csinos külsejű nő megfelelő alkalmazást keres. 25

Kezű fűszerkereskedő segéd
8-10 frt havi fizetés mellett
vidékre kerestetik. 17

Egy kitünő forgalmu vidéki
vendéglő, mely áll 6 szoba,
étterem, kávéházból, családi
körülmények miatt eladó,
évi hasznóbér 1500 forint. 18

Francia nevelő, ki kitünően
zongorázik, 500 frt fizetésre
megfelelő állomást keres. 19

Nagy szálloda, mely 24 elegáns
vendégszoba, kávéház,
étterem, nagy táncsterem
és melléképületekből áll,
előnyös feltételek mellett
melett bérbe adandó. 20

Bihar, Békés- vagy Hajdumegyében
1000-2000 holdas birtok
bérletre kerestetik. 22

Ápóitő, képzett, ajánlkozik
privát ápolás és masszírozásra.
Értekezni e rovat vezetőjével. 24

Közel Nagyváradhoz jó forgalmu
üzlet, vendéglő vagy tejjgazdaság
megvételre kerestetik,
rendelkező tőke 400 frt. 27

MITTHEILER EDE

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Olasz, fő-utca.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni,
miszerint egy nagyobb csoport angol szövetek
jutányos vétele azon kellemes helyzetbe juttatott,
hogy képes vagyok — míg ezek raktároból el nem
adatnak — mérték után a legjobb szabású és
kitünően kiállított mindennemű

férfi-ruhát

a készen vett jó férfi ruhánál

sokkal olcsóbban

előállítani.

Miért is tisztelettel kérem a n. é. közönséget,
hogy ezen nem mindenkor kínálkozó rendkívüli
kedvező alkalmat megragadva,
engemet tömeges látogatásaikkal
megszerencsésítenni méltóztatassanak.

Midőn még a legszolidabb és legpontosabb
kiszolgálatról mindenkit eleve biztosítok,
ajánlom magam

teljes tisztelettel

Mittheiler Ede.

Férfi-öltönyre, valamint téli kabátra és felöltőre való
szövetek
méterenkint olcsóbban, mint bárhol.

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

Sapkák, Karmantyuk és Pellerinek nagy raktára.

Alapított 1802-ben.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

Vászonraktár. Szőnyegraktár.
Cs. és kir. udvari szállítók,
szabadalmazott

nagykereskedők és fehérnemű-gyárosok
Nagyvárad, Szt.-László-tér I.

ajánlják dusan felszerelt raktárukat

női ruha-szövet és

selyem árukban,

valamint tiszta minőségű

vásznak, asztalneműek, szőnyegek és függönyökben.

Nagy választék Kész Nagy választék

menyasszonyi kelengyékben.

Szállodásoknak! Vendéglősöknek!

Asztalneműeknél árendemény.

Arjegyzék ingyen. Minták bérmentve.

12

COAKS,

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a **gáz-coaks**, mert a nehezebb és ez által drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a **coaks** vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót** rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.

Nagyvárad, 1895. októberben.

Nagyvárad-i légszeszgyár:
Az igazgatóság.

Telefon.

Királyerdői faipar és dobrest-vidaréti vasút-vállalat

JIRASZEK és KRAUSZ.

Nagyvárad-i képviselő:

Haris Mór, Staroveczky-utca 42. sz.

Tűzifa-telep:

Várad-Velence, pályaudvar.

Ajánl szoraz kitűnő minőségű hasábos

cser, gyertyán és bükk tűzifát

nagyban és kicsinyben házhoz szállítva

a legjutányosabb árak mellett.

Megrendeléseket elfogad:

a fenti képviselőség Staroveczky utca 42., továbbá

Kádár és Kiss fűszerüzlete, Fő-utca,

Kádár és Kiss fiók-üzlete, Kishídő, Bémer-tér

Kiss Dávid dohányüzlete, Fő-utca,

Tűzifa-telep, Várad-Velence, pályaudvar.

Vállalati igazgatóság, Dobrest.

17 Telefon.

Külföldi nagy bevásárlásról megérkezve

bátorkodom a t. cz. vevőközönség becses figyelmét mellékelt árjegyzékekre annál is inkább felhívni, mert

sikerült őszi bevásárlásom

folytán oly

remek és divatos

ujdonságokkal

állok rendelkezésére, melyek ugy takarékosági, mint a divatnak kielégítő szempontból nagyon ajánlhatók, amiről esetleg bárki a legkisebb bevásárlásnál meggyőződhetik.

Kiváló tisztelettel

Silbermann Márton

NAGYVÁRAD,

Zöldfa-utca,

a Zöldfa-szállóval szemben.

Vidéki megrendelések nagy elővigyázattal eszközöltetnek.

Meg nem felelő árak készséggel visszafogadtatnak.

26

Árjegyzék:

Cheviot dupla széles méterje 30—45 kr.

Angol Cheviot 120 cm. széles, méterje 75—80 kr.

Angol Cheviot 135 cm. széles, mtrje 90—1.10 kr.

Női posztók és casánok divatos színekben mtrje 62 kr.—1.30 kr.

Legdivatosabb svájci selymek 90 krtól feljebb.

Kangarn Beige és fekete kelmék remek választékban.

Legújabb Melita Velour du Nord és Lola barcettek 1000 féle remek színekben.

Goubelin, bourat és ripsz garnitúrák, függönyök remek választékban.

Legjobb gyártmányu

Chiffon és vászonneműek.

Dús választék

Plüche bársony, selyem és zsinórdiszekben.

Uri és női kész fehéreneműek.

Nagy választék csecsemőnek való készletekben.

Főtisztelendő
Dr. SCHLAUCH LŐRINCZ
bírórnok ur
6 Dalmineziájának
szállítója.

Sziládky és Társa

NAGYVÁRADON,

Bémer-tér, Poynár-féle ház.

Férfi-ruhák.

Midőn gazdag választéku angol és francia kelmékkel berendezett raktáramat a t. közönség figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemlíteni, hogy

a külföld legújabb

eredeti divatcikkei

nagy választékban nálunk kaphatók és — tekintettel a divat haladására —

a jó munka és izléses divat

keresztülvitelére a legkitűnőbb erővel rendelkezünk.

Szövetek mérték szerinti eladása gyári áron.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesítünk és mintákkal szolgálunk.

Jutányos, határozott árak.

11

Legolcsóbb kész férfi-ruha raktár!

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy 24 év óta fennálló üzletemet ez év augusztus óta szembe

a volt Glücksmann-féle üzlethelyiségbe helyeztem át,

és azt a mai kornak megfelelőleg úgy felszereltem, hogy bármely konkurencziával szemben versenyezhetek.

Megrendeléseket 24 óra alatt a legolcsóbb árban teljesítek és kész áruimat saját műhelyemben a legszolidabb határozott árak mellett olcsóbban, mint bárhol, árusítom.

Becsés partfogásért esedezem továbbra is, maradok

teljes tisztelettel

Stern Ignátz, férfi-szabó.

16

Nagy raktár városi és utazó bundákban.

Gyapjuszövetek gyári árban.

Gyapjuszövetek gyári árban.

A RENOVÁLT

„ZÖLDFÁ”

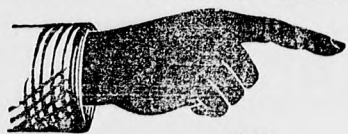

a legnagyobb kényelem!!

Éttermek, kávéház berendezése

a fő- és székvárosi hason üzletekkel versenyez.

A modern kivitelben átalakított termek, szobák, egészen ujonnan festve és butorozva.

A renovált

ZÖLDFÁ

Biharvármegyében

ma a lelegánsabban és legczélszerűbben berendezett szálloda.

Mélyen tisztelt közönség!

Nem kiméltem költséget, hogy az elavult „ZÖLDFÁ” helyiségeit a mai modern igényeknek megfelelőleg berendezhessem.

Hogy ezen czéлом sikerült, bizonyítják a helybeli lapokban megjelent kedvező tudósítások és a nagy közönség elismerő nyilatkozatai.

Kitünő boraim és konyhám ajánlani felesleges, a mélyen tisztelt közönség évek óta ismeri; e helyen csupán a további pártfogást kérem.

Megrendelések

társas reggelire, ebédekre, vacsorára vagy lakomára

étlap avagy megállapított árak szerint mindenkor elfogadtatnak s figyelmesen kiszolgáltatnak.

Kivánatra külön diszes éttermek rendelkezésre állanak

Havi étkezés.

Ebéd és vacsora egy óra 24 trt.

Áll: délben 3 fogás (közte egy sült) és vacsora egy fogás étlapról választva.

Öt napon belöli napok leszámításb, nem vétetnek.

Fűthető folyosók. Telefon.

Zónajegyek válthatók.

Minden csütörtökön és vasárnap

Hanna Miska és fia zenekara játszik.

Bővebb értesítés a körlevelekben!

Teljes tisztelettel

Czeglédy Sándor,

a „Zöldfa” bérlője.